

SEAMK

Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Seinäjoki University of Applied Sciences

Elina Hakola

Nuorten ja tallien tarpeiden kohtaaminen hevosenhoitajakulttuurissa

Case: Hevoset maaseudulla – nuoret mukana (HENU) -hanke

Opinnäytetyö
Syksy 2025
Agrologi (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Tutkinto-ohjelma: Agrobiologi (AMK)

Suuntautumisvaihtoehto: Elintarvike-agrobiologi

Tekijä: Elina Hakola

Työn nimi alaotsikkoineen: Nuorten ja tallien tarpeiden kohtaaminen hevosenhoitajakulttuurissa. Case: Hevoset maaseudulla – nuoret mukana (HENU) -hanke

Ohjaaja: Soila Huhtaluhta

Vuosi: 2025

Sivumäärä: 46

Liitteiden lukumäärä: 2

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, millaisia tarpeita nuorilla ja tallitoimijoilla on muuttuvassa hevosenhoitajakulttuurissa sekä arvioida kuinka hyvin Hevoset maaseudulla – nuoret mukana (HENU) -hankkeen pilotoima toimintamalli vastaa näihin tarpeisiin. Työ tarjoaa näkökulmia siihen, miten nuorten mukanaoloa voitaisiin kehittää tukemaan hevostalouden arkea.

Opinnäytetyön teoreettinen osuus käsittelee suomalaisen hevoskulttuurin ja hevosmiestaitojen kehitystä, sukupuoliroolien muutosta hevosten hoidossa, 1970–2000-luvun tallityttökulttuuria ja sen murrosta sekä talliympäristössä tapahtuvaa epämuodollista oppimista osana talliyrittäjän arkea.

Aineisto kerättiin kahdella laadullisella verkkokyselyllä, jotka kohdennettiin erikseen tallitoimijoille ja nuorille hevosenhoitajille. Kyselyt jaettiin valtakunnallisesti hevosalan harrastajille ja toimijoille hevosalan sosiaalisen median kanavien sekä WhatsApp-ryhmien kautta. Kyselyt sisälsivät monivalintakysymyksiä, joissa oli mukana avoin vastausvaihtoehto omille näkemyksille. Vastaukset analysoitiin teemoittelemalla ne laadullisen sisältöanalyysin keinoin.

Tulosten mukaan HENU-hankkeen pilotoimalle toimintamallille on selkeä valtakunnallinen tarve. Hevosenhoitajakulttuuri on murroksessa, eikä hiljainen tieto enää siirry talleilla entiseen tapaan. Nuoret kaipaavat talleille selkeää ohjeistusta sekä parempaa tiedotusta erityyppisten tallien tarjoamista hevosenhoitomahdollisuuksista. Tallitoimijat puolestaan toivovat motivoituneita, oppimishaluisia ja sitoutuneita nuoria sekä tukea nuorten tavoittamiseen ja perehdyttämiseen. He korostavat tarvetta yhteisille pelisäännöille sekä toiminta- ja turvallisuusohjeille. Näihin tarpeisiin HENU-hankkeen toimintamalli pyrkii vastaamaan, mutta toimintamallin kehittämisessä tulisi erityisesti kiinnittää huomiota selkeään viestintään, osallistujien perehdyttämiseen, käytännön tukeen ja joustavasti muotoiltuja toimintamalleja erilaisille talleille sopivaksi.

¹ Asiasanat: hevosenhoitajakulttuuri, tarpeet, tallit, nuoret, hevonen

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Degree programme: Bachelor of Natural Resources

Specialisation: Agrology, Food Production

Author/s: Elina Hakola

Title of thesis: Meeting the Needs of Young People and Stables in the Changing Culture of Horse Care: A Case Study of the Hevoset maaseudulla – nuoret mukana (HENU) -Project.

Supervisor(s): Soila Huhtaluhta

Year: 2025

Number of pages: 46

Number of appendices: 2

The aim of this thesis was to examine the needs of young people and stable operators within the changing culture of horse caretaking, and to evaluate how well the operational model piloted by the *Hevoset maaseudulla – nuoret mukana (HENU, Horses in the Countryside - Youth Involved)* project responds to these needs. The thesis provides insights into how young people's involvement in stable activities could be further developed to support the everyday work of the equine sector.

The theoretical framework explores the development of Finnish horse care, the “stable girl's culture“ of the 1970`s – 2000`s and its transformation, as well as informal learning in stable environments as part of the daily life of stable entrepreneurs.

The data were collected through two electronic Webropol surveys, targeted separately at stable operators and young horse caretakers. The surveys were distributed nationwide to equestrian hobbyists and professionals via equestrian social media channels and WhatsApp groups. The surveys were conducted qualitative online questionnaires, including multiple-choice questions with an open-ended option for personal views. The multiple-choice responses were analyzed using the Webropol tool, while the open-ended responses were analyzed through thematic qualitative content analysis.

The results indicate a clear national need for the operational model piloted by the HENU project. The culture of horse caretaking is undergoing a transition, and tacit knowledge is no longer transferred in stables as it used to. Stable operators, on the other hand, hope for motivated, eager to learn and committed young people, as well as support in reaching and orienting them. They highlighted the importance of shared rules as well as clear operational and safety guidelines. The HENU project's operational model seeks to address these needs, but its further development should particularly focus on clear communication, participant orientation, practical support, and flexible practices adaptable to different types of stables.

¹ Keywords: horse caretaking culture, needs, tables, youth, horse

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo	6
1 JOHDANTO	7
1.1 Tausta	7
1.2 Toimeksiantajan esittely	7
HEVOSENHOITAJAKULTTUURI	9
1.3 Hevosen rooli Suomessa ja hevosenhoitajakulttuurin synty	9
1.4 Hevosten määrän laskusta hevosenhoitajakulttuurin nousuun	9
1.5 Sukupuoliroolien muutos	10
1.6 Tallityttökulttuuri	11
1.6.1 Tallityttökulttuurin ominaispiirteet	12
1.6.2 Työjuhdata terapeutiksi	13
1.6.3 Hevosharrastus vähentää nuorten syrjäytymisriskiä huomattavasti	13
1.6.4 Osallisuus ja toimijuus	14
1.6.5 Rahan rooli hoitajatoiminnassa	15
1.7 Epämuodollinen oppiminen talleilla	15
1.7.1 Hevosten parissa oppiminen tuo itsevarmuutta	15
1.7.2 Talliyrittäjäyys ja arki	16
2 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	18
2.1 Tutkimuksen tavoitteet	18
2.2 Aineisto ja käytettävät menetelmät	18
2.3 Tulosten hyödyntäminen	19
3 TULOKSET: NUORET HEVOSENHOITAJINA	20
3.1 Taustatiedot	20
3.1.1 Vastaajien asuinmaakunnat	20
3.1.2 Hevosharrastustausta	21
3.2 Osallistuminen tallilla	22

3.2.1	Rahan rooli tallitoiminnassa	23
3.2.2	Hoitajien tehtävät tallilla	24
3.3	Kokemukset.....	24
3.4	Kehittäminen ja tulevaisuus.....	26
3.4.1	Kehittämisehdotukset.....	26
3.4.2	Hevoset maaseudulla – nuoret mukana (HENU)	26
4	TULOKSET: TALLITOIMIJAAT	28
4.1	Taustatiedot.....	28
4.2	Nuorten osallistuminen	29
4.2.1	Rahan rooli tallitoiminnassa	29
4.2.2	Nuorten tallille hakeutuminen.....	31
4.2.3	Hevosien hoitajien positiiviset vaikutukset	31
4.2.4	Nuorten mukanaolon vaikutukset tallin toimintaan	32
4.3	Haasteet.....	33
4.4	Nuorten kohtaaminen	34
4.5	Kehittämistarpeet	35
4.5.1	Tukea nuorten osallistumiseen	35
4.5.2	Nuorten osallistuminen tulevaisuudessa	37
4.6	HENU-hanke ja vastaavanlainen toiminta	38
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	39
5.1	Nuorten tarpeet talleilla	39
5.2	Talliyrittäjien tarpeet	39
5.3	Nuorten ja tallien tarpeiden kohtaaminen	39
6	POHDINTA.....	41
	LÄHTEET	43
	LIITTEET	46

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Hevosten määrä Suomessa.....	10
Kuvio 2. Nuorten hevosenhoitajien asuinpaikka paikkakunnan koon mukaan.	21
Kuvio 3. Tallien löytymisen kanavat.	22
Kuvio 4. Vastaajien kokemuksia rahan roolista hevosenhoitajuudessa.	23
Kuvio 5. Nuorten toiveet talleille.....	25
Kuvio 6. Raha ja yhteistyö hoitajien ja tallitoimijoiden välillä.	29
Kuvio 7. Nuorten mukanaolon haasteet tallinomistajien mukaan.....	33
Kuvio 8. Nuorilta toivotut ominaisuudet tallinpitäjien mukaan.	35
Kuvio 9. Nuorten osallistumisen kehittämistarpeiden pääteemat.....	37
Taulukko 1. Tallityypit, joilla hevosenhoitajat käyvät, ja niiden jakautuminen.	22
Taulukko 2. Tallitoimijoiden tallityypit ja niiden jakautuminen.	28

1 JOHDANTO

1.1 Tausta

Hevosella on ollut pitkä ja merkittävä rooli suomalaisessa yhteiskunnassa kuljetuksissa, maataloudessa ja sodankäynnissä, kunnes hevonen siirtyi 1970-luvulla työeläimestä harraste- ja urheilukäyttöön (Leinonen, 2013a, s. 15–21). Samalla hevosenhoito siirtyi yhä enemmän nuorille, erityisesti tytöille, mikä loi nykyisen hevosenhoitajakulttuurin (Pesonen, 2007a, s. 170).

Nykyään hevoset ovat edelleen näkyvä osa maaseutua, ja suomalaisesta hevoskasvatuksesta yli 80 % tapahtuu maatiloilla (Saastamoinen, 2010). Harrastaja- ja yrittäjäjoukkoon tulee jatkuvasti uusia toimijoita, joiden hevososaamisen ja käytännön kokemuksen taso on aiempaa vähäisempi lisäten riskiä hiljaisen tiedon katkeamisesta sekä hevosalan turvallisuuden ja hevosten hyvinvointiin liittyvistä ongelmista. Tallien arjessa tarvitaan edelleen osaavia ja motivoituneita nuoria, mutta nuorten polut hevosharrastuksen pariin ovat muuttuneet ja matalan kynnyksen mahdollisuuksia on vähemmän kuin aiemmin.

Nuorten osallistuminen hevosten hoitoon voi tarjota merkityksellistä tekemistä, vahvistaa sosiaalisia taitoja ja lisätä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tämän tarpeen pohjalta on käynnistetty Hevoset maaseudulla – nuoret mukana (HENU) -hanke, jonka tavoitteena on kehittää toimintamalli hevostoiminnan, nuorten osallisuuden ja maaseudun hyvinvoinnin edistämiseksi (HENU-hanke, 2024). Hankkeen toteutusaika on 1.9.2024–31.1.2026

1.2 Toimeksiantajan esittely

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Euroopan unionin osarahoittama Hevoset maaseudulla – nuoret mukana (HENU) -hanke. Hanketta toteuttavat Seinäjoen ammattikorkeakoulu (SEAMK) ja Etelä-Pohjanmaan Hevosjalostusliitto ry, ja se on saanut EU:n maaseuturahoi-
tusta Kehittämisyhdistys Liiveri ry:ltä (Kehittämisyhdistys Liiveri ry, 2025). Hanke toimii Liiveri ry:n toimialueella, johon kuuluvat Ilmajoki, Jalasjärvi ja Seinäjoki

HENU-hanke tarjoaa 16–29-vuotiaille nuorille mahdollisuuden tutustua hevosiin ja talliympäristöön matalalla kynnyksellä. Kohderyhmänä ovat myös hevosalan toimijat, erityisesti ravi- ja

työhevostallit, joissa harrastajakulttuuri on viime vuosina vähentynyt. Hankkeen tavoitteena on kehittää valmis toimintakonsepti Hevosjalostusliiton käyttöön ja mahdollistaa sen laajentaminen myös muualle Suomeen.

HEVOSENHOITAJAKULTTUURI

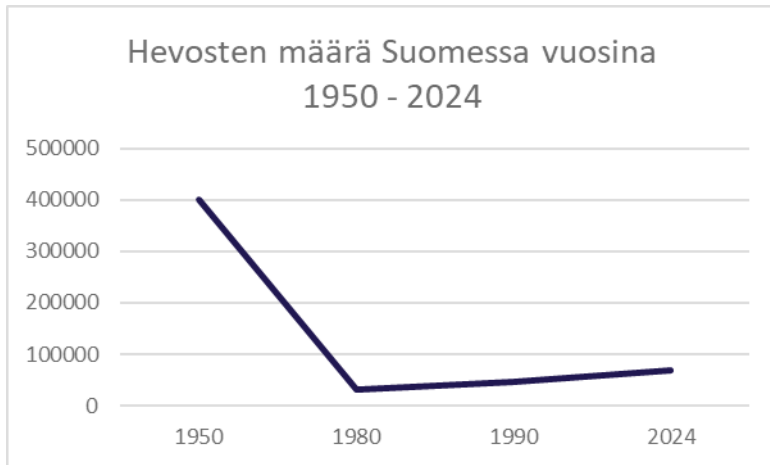
1.3 Hevosen rooli Suomessa ja hevosenhoitajakulttuurin synty

Hevonen on kuulunut suomalaiseen elinkeinoon ja maaseutukulttuuriin jo varhaiselta rautakaudelta lähtien ja sitä on käytetty monipuolisesti sekä vetojuhtana, ratsuna, että maa- ja metsätöissä (Leinonen, 2013b, s. 15–21; Peltonen & Saastamoinen, 2007, s. 9; Savikko, 2014, s. 106). Suomenhevosen kantakirjan perustaminen vuonna 1907 vahvisti sen aseman monikäyttöisenä työ-, urheilu- ja ratsuhevosena (Ojala, 2007a, s. 8). Hevosen kulttuurinen merkitys korostui myös sota-aikana, jolloin se toimi keskeisenä kuljetus- ja huoltoeläimenä (Ojala, 2007b, s. 9–12; Leinonen, 2013c, s. 261).

Maa- ja metsätalouden koneellistuminen 1950–1970-luvuilla muutti hevosen roolia ratkaisevasti: traktorit syrjäyttivät työhevoseset, ja työhevos aika päättyi Suomessa (Pesonen, 2007b, s. 169–170; Solala, 2020, s. 274). Muutos oli maaseudulla sekä taloudellinen että kulttuurinen, sillä hevonen oli ollut osa arkea ja pitkäaikaista perinnettä (Pesonen, 2007c, s. 170). Samalla suomenhevosen monipuolisuus mahdollisti sen siirtymisen urheilun ja harrastusten pariin, mikä turvasi rodun aseman uudessa yhteiskunnallisessa tilanteessa (Ojala, 2007c, s. 275). Työhevosen väistyessä syntyi myös uudenlainen hevosenhoitajakulttuuri: hevosten päivittäiset hoitotehtävät siirtyivät yhä useammin nuorille, erityisesti tytöille, mikä loi harrastusmuotoisen hoitajuuden ja matalan kynnyksen väylän hevostoimintaan (Pesonen, 2007d, s. 170). Tämä historiallinen tausta selittää, miksi nuorten osallistuminen tallien arkeen on edelleen tärkeä osa hevostaloutta ja sen jatkuvuutta.

1.4 Hevosten määrän laskusta hevosenhoitajakulttuurin nousuun

Hevosten määrä romahti maa- ja metsätalouden koneellistuessa 1950-luvulla, jolloin Suomessa oli vielä yli 400 000 hevosta (Leinonen, 2010, s. 2; kuvio 1). 1980-luvulle tultaessa hevosia oli jäljellä enää noin kahdeksan prosenttia tuosta määrästä, mutta samaan aikaan hevosenpidon painopiste alkoi siirtyä työkäytöstä harrastus- ja urheilutoimintaan. (Brand & Ek-lund, 2007a, s. 9–10).

Kuvio 1. Hevosten määrä Suomessa (Leinonen, 2010, s. 2).

1990-luvulle tultaessa hevosia oli Suomessa jo noin 45 400 (Lith, 2006a), ja vuonna 2024 määrä oli noussut 69 300:een (Suomen Hippos, 2024a). Ratsastus on edelleen naisvaltainen laji. Suomen Hippoksen (2024) mukaan yli 60 % Suomen Ratsastajainliiton jäsenistä on yli 19-vuotiaita, ja heistä 95 % on naisia. Alle 19-vuotiaista harrastajista puolestaan 98 % on tyttöjä.

Brandin ja Eklundin (2007b, s. 7–8) mukaan kehityksessä korostuu sukupuolittuneisuus. Naisten kiinnostus hevosharrastuksiin on ollut merkittävä muuttoliikkeen ja maaseudun elinvoiman kannalta tarjoten vastapainon perinteisesti miesvaltaiselle vapaa-ajan kulttuurille. Ala on kasvanut sekä perinteisen, ravikulttuuriin pohjautuvan maskuliinisen, että uudemman, hyvinvointiin ja ratsastukseen liittyvän feminiinisen kehityslinjan myötä.

Suomen lisäksi tämä tallityttökulttuuriksi nimetty ilmiö on havaittu muissakin Pohjoismaissa. Brandin ja Eklundin (2007c, s. 5) mukaan Norjassa hevosten määrä kasvoi 2000-luvun alussa 45 000:sta noin 50 000:een. Tieto kuvastaa laajemmin pohjoismaisen hevos-talouden kasvua ja tallityttökulttuurin vakiintumista osaksi yhteiskuntaa.

1.5 Sukupuoliroolien muutos

Hevosien hyötykäytön loppuessa viimeistään 1970-luvulla työhevokset jäivät monilla tiloilla tarpeettomiksi, vaikka ravihevosten käyttö ja kasvatusta jatkuivat edelleen (Pesonen, 2007e, s. 170). Samoihin aikoihin tapahtui merkittävä kulttuurinen muutos: nuoret tytöt alkoivat

kiinnostua hevosista ja niiden hoidosta. Tallien ympärille muodostui uusi harrastajakunta, joka muutti perinteistä miesvaltaista hevostoimintaa. Vaikka kokeneet hevosmiehet suhtautuivat aluksi varauksella tyttöjen taitoihin, nämä osoittivat nopeasti kykenevänsä hoitamaan ja käsittelemään hevosia taitavasti.

Leinosen (2013d, s. 111) mukaan vanhemman sukupolven kertomuksissa hevonen määrittyi ennen kaikkea työ-, juoksu- ja sotahevosen roolien kautta. Sitä vastoin nuorempi sukupolvi liitti hevosen yhä useammin harrastamiseen ja vapaa-aikaan, kuten ratsastukseen ja ravikilpailuihin. Vanhemmalle, sodan kokeneelle sukupolvelle hevonen oli työtoveri ja jopa perheenjäsen, minkä vuoksi sen muuttuminen harraste- ja urheilueläimeksi saatettiin kokea arvoa alentavana. Sukupolvien vaihtuessa hevosenhoitokulttuuri siirtyi vähitellen miehiltä nuorille naisille ja tytöille ja 1970-luvulla ilmiöstä alettiin puhua niin kutsuttuna tallityttökulttuurina (Pesonen, 2007f, s. 170; Pystynen, 2007a, s. 182). Tämä muutos loi perustan nykypäivän tallikulttuurille, jossa hevossuhde rakentuu epämuodollisen oppimisen ja arjen yhteisöllisen toiminnan kautta.

1.6 Tallityttökulttuuri

Ratsastusharrastus alkoi kasvaa kaupungeissa 1960-luvulla, kun ihmisten vapaa-aika ja varallisuus lisääntyivät (Pystynen, 2007b, s. 186). Harrastus veti puoleensa erityisesti tyttöjä ja nuoria naisia, jotka viettivät suuren osan vapaa-ajastaan talleilla ratsastustunneilla sekä hevosia hoitaen. Hevosten parissa vietettiin kaikki liikenevä vapaa-aika ja tallille pyöräiltiin säällä kuin säällä pitkienkin matkojen takaa. Aika kului hevosia harjaillen, karsinoita siivoillen ja auttaen ratsastustunneilla taluttaen pienempiä ratsastajia. Hevostaidot opittiin käytännön tekemisen kautta seuraamalla kokeneempia harrastajia ja talleista muodostui nuorille tärkeä sosiaalinen yhteisö.

Maaseudulla uudenlainen hevosenhoitokulttuuri kehittyi hitaammin (Pystynen, 2007, s. 180–184). 1960-luvulla hevosharrastusta pidettiin yhä vanhanaikaisena, mutta 1970-luvulla nuorten kiinnostus hevosia kohtaan heräsi uudella tavalla ja entisten työhevosten ympärille alkoi syntyä harrastustoimintaa. 1980-luvulle tultaessa hevosten hoito ja ratsastus alkoivat yleistyä myös maaseudulla. Vaikka vanhempi sukupolvi ei 1970-luvulla vielä pitänyt hevosharrastusta ammattina, monet tuon ajan hevosenhoitajat löysivät sittemmin uran ratsastuksenopettajina tai talliyrittäjinä.

1.6.1 Tallityttökulttuurin ominaispiirteet

Ojasen (2011a, s. 21) mukaan tallityttökulttuuri on yhteisöllinen järjestelmä, jossa hevosten hoitoon, käyttäytymiseen ja sosiaaliseen toimintaan liittyvät merkitykset ja normit rakentuvat tallilla hevosia vapaaehtoisesti hoitamassa käyvien tyttöjen vuorovaikutuksessa. Ojasen (2011b, s. 89–99), mukaan toiminnan keskiössä ei ole ensisijaisesti ratsastaminen, vaan hevosten hoitaminen ja yhdessäolo. Tallilla tytöt toimivat usein itsenäisesti ja keskenään ilman aikuisten jatkuvaa ohjausta, vaikka omistajat ja henkilökunta säätelevätkin toiminnan puitteita.

Hevosilla on Ojasen (2011c, s. 99) mukaan keskeinen rooli tallityttökulttuurin muodostumisessa. Lähisuhteissa hevosten kanssa tytöt luovat ja vahvistavat myös yhteisöllisiä suhteita muiden hoitajien kanssa. Oman hoitohevosen asema talliyhteisössä on merkityksellinen: siihen liittyy sekä vastuuta että symbolista omistajuutta. Toisen koskeminen omaan hoitohevoseen voidaan kokea yksityisen alueen rikkomisena, joka saattaa heikentää tytön asemaa yhteisössä.

Ojasen (2011d, s. 89–99) mukaan hoitotoimenpiteiden jälkeen tytöt jäävät usein tallille viettämään aikaa hevosten ja muiden hevosenhoitajien kanssa. Hevosten kanssa oleillaan rapsutteleamalla, seurustelemalla ja seuraamalla niiden käyttäytymistä. Fyysisten hoitotöiden lisäksi tallilla tehdään monia raskaita käytännön tehtäviä, kuten karsinoiden siivousta ja hevosten ruokintaa. Ojasen haastattelemat tallitytöt kuvaavat onnistumisen ja hallinnan tunteita erityisesti tilanteissa, joissa he pärjäävät vaativampien hevosten kanssa. Oman hoitohevosen kanssa muodostuu usein erityinen tunneside. Hevonen oppii tunnistamaan hoitajansa, ja saattaa tervehtiä hörähtämällä hoitajan saapuessa, mikä vahvistaa kokemusta vastavuoroisesta suhteesta.

Tallityttökulttuurin muutosta ja murenemistä ei ole toistaiseksi tutkittu kattavasti. Aihetta on kuitenkin käsitelty harrastajakentässä esimerkiksi blogikirjoituksissa. Aada (2016) nostaa esiin, että hoitajakulttuurin mureneminen nousi laajempaan keskusteluun 2010-luvun puolivälissä, kun hevosaiheisilla verkkopalstoilla alettiin pohtia aiemmin vahvana pidetyn hoitaja- ja tallityttö-kulttuurin hiipumista. Vielä 2000-luvulla nuorille oli merkityksellistä saada osallistua hevostallien arkeen esimerkiksi viemällä heiniä tai hoitamalla omistajan hevosta ratsastuksen

jälkeen. Nykyisin monen nuoren kiinnostus kohdistuu ensisijaisesti ratsastamiseen, eikä hevosten arkinen hoitaminen näyttäydy yhtä houkuttelevana.

1.6.2 Työjuhdata terapeutiksi

Nykyään hevonen elävöittää maaseutua, tarjoaa elinkeinon, työtä ja harrastusmahdollisuuksia (Suomen Hippos, 2024b). Hevonen on muuttunut työjuhdata terapeutiksi. Hevosen kanssa voi harrastaa monipuolisesti eri lajeja, ja hevosharrastajiin lukeutuvat nykyään kaikki ikäryhmät lapsista vanhuksiin (Pussinen & Thuneberg, 2014, s. 19). Hevosalalla miesvaltaisuus on säilynyt vielä raviurheilussa. Tosin tytötkin ovat alkaneet jo viime vuosikymmenen aikana löytää lajin pariin ja lapsiin ja nuoriin on alettu panostaa perustamalla ravikouluja ja poniravikouluja.

HENU-hanke pyrkii luomaan kanavia, joiden kautta hevosharrastajilla ja talleilla on mahdollisuus löytää toisensa matalalla kynnyksellä ja mahdollisimman helposti (HENU-hanke, 2024). Hankkeessa otetaan huomioon myös ne nuoret, joiden kynnys on erityisen korkea lähteä uuden harrastuksen pariin, kuten syrjäytymisvaarassa olevat nuoret. Ojasen (2011e) tekemän kyselytutkimuksen mukaan talleilla käyvät nuoret, jotka ovat suurimmaksi osaksi tyttöjä, kokevat tallin omana yhteisöllisenä tilana, joka tarjoaa mielekästä tekemistä, hevoskontakteja, ja samanhenkisiä ystäviä.

1.6.3 Hevosharrastus vähentää nuorten syrjäytymisriskiä huomattavasti

Suomen Hippoksen, Suomen Ratsastajainliiton ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliiton MTK:n vaikuttavuusanalyysin (2023) tutkimustulosten mukaan hevosella on merkittävä rooli suomalaisten vapaa-ajan liikkumisessa ja harrastuksissa. Hevonen tuottaa hyvinvointia ja iloa harrastajilleen ja työnsä kautta monille ihmisille. Tämän positiivisen vaikutuksen on myös osoitettu konkretisoituvan yhteiskunnallisesti merkittävänä lukuina, jotka korostavat hevosen merkitystä osana muuttuvaa yhteiskuntaa. Erityisesti nuorten kohdalla syrjäytyminen on tunnistettu yhdeksi yhteiskunnan suurimmista haasteista ja analyysin mukaan jo pelkkä ratsastusharrastus voi pienentää syrjäytymisriskiä merkittävästi. Ratsastuksen vaikutuksesta syrjäytymisriskistä poistuneiden nuorten elinikäisten kustannusten säästön on arvioitu olevan yhteiskunnalle noin 1,6 miljardia euroa. Kun tarkasteluun lisätään myös muu hevosurheilu sekä sosiaalipedagoginen hevostoiminta sosiaalisen kuntoutuksen ja syrjäytymisen ehkäisyyn

muotona, korostuvat hevosharrastusten positiiviset vaikutukset nuorten hyvinvointiin ja osallisuuden entisestään. Talliyhteisö tarjoaa Brandin ja Eklundin (2007d, s. 14) mukaan sekä tytöille että pojille mahdollisuuden oppia vastuuta, vuorovaikutustaitoja ja yhteisöllisyyttä. Hevosharrastus yhdistää hoivan ja urheilun ja ratsastus on poikkeuksellinen laji, jossa miehet ja naiset kilpailevat tasavertaisesti.

Hevosiin kohdistuva kiinnostus heijastaa yhteiskunnallista muutosta, jossa eläimet ovat siirtyneet tuotantoeläimistä ihmisen hyvinvoinnin ja vuorovaikutuksen kumppaneiksi (Brand & Eklund, 2007e, s. 8–9). Hevonen nähdään yhä useammin terapeuttisena ja kasvatuksellisenä voimavarana, erityisesti nuorisotyössä ja hyvinvointipalveluissa.

1.6.4 Osallisuus ja toimijuus

HENU-hanke toimii yhteistyössä eri nuorisotoimijoiden kanssa. Esimerkiksi etsivä nuorisotyö ja ohjaamot auttavat nuoria hakeutumaan mukaan hankkeen toimintaan (HENU-hanke, (2024). Hankkeen toimintamalli on määrä jalkauttaa nuorisotoimijoiden ja hevosalan käyttöön myös hankkeen jälkeen. Toimintamallin perusta rakentuu vapaaehtoisuuden, turvallisuuden ja vastuullisuuden arvoille. Hankkeen keskeisenä tavoitteena on luoda nuorille uusi väylä hevosharrastuksen pariin, jonka kautta he voivat vahvistaa hyvinvointiaan, osallisuuttaan ja yhteisöllisyyttään.

HENU-hankkeen toimintamalli nojaa matalan kynnyksen periaatteeseen, joka muistuttaa Ohjaamojen toimintatapaa: tavoitteena on vahvistaa nuorten sosiaalista osallisuutta tarjoamalla helposti saavutettavia mahdollisuuksia osallistua, toimia ja vaikuttaa (Nieminen, 2017, s. 42–43). Kuten Ohjaamo-toiminnassa, myös HENU-hankkeessa matalan kynnyksen lähtökohta madaltaa osallistumisen esteitä ja tukee nuoria löytämään oman paikkansa yhteisössä.

Westerbackin (2017, s. 49–57) mukaan toimijuuden näkökulmasta tavoitteena on, että nuori kokee olevansa merkityksellinen osa yhteisöä ja yhteiskuntaa sekä saa valmiuksia toimia aktiivisesti ja itsenäisesti osana sitä. Ohjaamojen kehittämistyössä keskeistä on nuorten toimijuuden ja osallisuuden vahvistaminen. HENU-hankkeen (2024) mukaan myös hankkeessa on samankaltainen tavoite, jossa nuoria pyritään tukemaan aktiivisiksi toimijoiksi ja sitouttamaan heitä hevosharrastuksen pariin.

1.6.5 Rahan rooli hoitajatoiminnassa

Vaikka tallilla tehtävä työ on usein fyysisesti raskasta, nuoret eivät mieltäneet sitä varsinaiseksi työksi, josta pitäisi saada palkkaa (Ojanen, 2011f, s. 115–116). Ojansen haastattelemat hevosenhoitajat kertoivat joutuneensa toisinaan perustelevaan, miksi he tekevät tallilla töitä ilman rahallista korvausta. Heidän omasta näkökulmastaan kyse ei kuitenkaan ollut palkkattomasta työstä, vaan mahdollisuudesta hoitaa hevosia. Monelle tämä koettiin palkkana itsessään. Erityisesti oman hoitoponin saaminen nähtiin arvokkaana vastineena tehdyille työlle. Hevosista huolehtiminen tuotti hoitajille iloa ja merkityksellisyyden tunnetta ja he ostivat usein hoitotarvikkeita myös omalla rahallaan. Tallityöt näyttäytyivät heille vapaaehtoisena, mielekkäänä ja hauskanakin vapaa-ajan tekemisenä, jonka he kokivat tarjoavan hyötyä sekä itselleen että tallinpitäjille.

1.7 Epämuodollinen oppiminen talleilla

1.7.1 Hevosten parissa oppiminen tuo itsevarmuutta

Ojanen (2011g, s. 263–264) on tutkinut tyttökulttuuria talleilla ja hänen haastattelemiensa tyttöjen mukaan talleilla oppi paljon uusia asioita, vastuunkantoa ja itsenäistä asioiden hoitoa. Hevonen on suuri eläin ja siitä huolehtiminen ja sen hallitseminen sekä raskaiden tallitöiden tekeminen kasvattaa nuoren ihmisen itsetuntoa ja kehittää itsetuntemusta sekä itsevarmuutta. Yhteisöön kuulumisen lisäksi hevosharrastus tuo nuorille myös hyvää oloa ja turvallista jatkuvuutta. Vaikka maailma muuttuu ympärillä, talli pysyy aina samanlaisena turvapaikkana.

Koren ja Træen (2003a, s. 7–10) tutkivat tromssalaisella ratsastuskoululla Norjassa tyttöjen kokemuksia hyödyntäen syvähaastatteluja ja osallistuvaa havainnointia. Tutkimuksen mukaan oppiminen talleilla on omaehtoista ja monimuotoista: osa syventyy ratsastukseen tai ajamiseen, kun taas toiset keskittyvät hevosen hoitoon tai muihin tallitöihin. Jokainen löytää oman tapansa toimia hevosten kanssa, ja oppiminen rakentuu omista tavoitteista käsin. Hevosten kanssa työskentely kehittää kykyä hallita haastavia tilanteita, vahvistaa toimijuuden ja vastuun kokemusta sekä tarjoaa arvokkaita vertaisoppimisen mahdollisuuksia, kun kokeneemmat voivat opastaa myös aikuisia aloittelijoita.

Talli näyttäytyy näin yhteisönä, jossa opitaan sekä hevosten hoitoa että sosiaalisia taitoja. Nuoret saavat kokea olevansa tarpeellisia ja arvostettuja, mikä vahvistaa itsetuntoa ja muistuttaa työelämässä tarvittavien taitojen harjoittelua (Koren & Træen, 2003b, s. 7–10). Hevosen hallinta ja hoiva tukevat myös identiteetin rakentumista ja voivat auttaa tyttöjä näkemään omat mahdollisuutensa sukupuoliroolien rajoitusten sijaan.

Hevosharrastus tarjoaa tytöille ja naisille mahdollisuuden harjoitella sekä hoivaavia että fyysisiä taitoja, mikä tukee voimaantumista ja sukupuoliroolien joustavuutta (Brandt & Eklund, 2007f, s. 13–14). Talli toimii turvallisenä ja yhteisöllisenä arkisena oppimisympäristönä, jossa nuoret voivat kokeilla uusia toimintatapoja ja oppia vastuuta, hevosen hoitoa sekä sosiaalisia taitoja.

1.7.2 Talliyrittäjyys ja arki

Hevosalan yritystoiminta koostuu pääosin hevosten kasvatuksesta, valmennuksesta ja ratsastuksen opetuksesta, joita täydentävät talli- ja hoitopalvelut (Lith, 2006b). 2000-luvun puolivälissä ala laajeni myös hevosmatkailuun, elämyspalveluihin sekä sosiaali- ja terveysalan käyttöön, kuten terapia- ja vammaisratsastukseen (Lith, 2006c). Nykyään tallitoiminta voidaan jakaa kasvatukseen, ratsastukseen, ravivalmennukseen ja karsinapaikkojen vuokraukseen ja uusia harrastusmuotoja ovat muun muassa valjakkoajo, lännenratsastukset ja ratsastusvaellukset (Varkia, ym., 2006). Hevosilla on yhä näkyvämpi osa maaseutumaisemassa ja maaseudun elävöittäjänä. Varkian ym. mukaan 2000-luvun puolivälissä hevosia piti noin 10 % maataloista. Vuonna 2024 Suomessa oli arviolta 16 000 hevostallia (Suomen Hippos, 2024c). Alan työllistävä vaikutus on merkittävä: Suomessa hevosalan arvioidaan työllistävän noin 15 000 henkilöä ja erityisesti ravikilpailutoiminta ja hevosten hoitopalvelut muodostavat tärkeitä tulonlähteitä talliyrittäjille (Lith, 2006d; Suomen Hippos, 2024d).

Hulkkonen (2022a, s. 6) raportoi, että Hevoset ja työ -hankkeen kyselyyn vastanneet hevosyrittäjät ja alan työntekijät kertoivat olevansa hyvin työn imussa. He kokevat työssään tärkeimmäksi rakkauden hevosiin, oman fyysisen terveyden ja henkisen hyvinvoinnin. Tallin arki koostuu monipuolisista ja fyysisesti kuormittavista tehtävistä, joissa työaika jakautuu useisiin eri osiin (Hulkkonen, 2022b, s. 15). Varsinainen tekemisaika muodostaa työn ytimen: siihen sisältyy kaikki tallin toiminnan kannalta keskeinen, kuten hevosten ruokinta, karsinoiden puhdistus, hevosten hoito, valmennus ja opetus. Näiden lisäksi työpäivään sisältyy niin kutsuttua

apuaikaa, joka kuuluu esimerkiksi siirtymisiin eri työpisteiden välillä, työvälineiden hakemiseen sekä työaikaan kuuluviin taukoihin. Työn keskeytyksiä aiheuttavat rikkoutuneet laitteet tai työtehtävään kuulumattomat puhelut, kun taas odotusaikaa syntyy tilanteissa, joissa työn eteneminen riippuu toisen henkilön tai työvaiheen valmistumisesta. Tallityössä ylimääräisiä taukoja on harvoin, mutta työn fyysinen kuormittavuus on sitäkin suurempi. Hulkkosen (2022c, s. 15) mukaan Hevoset ja työ -hankkeessa tehdyssä havainnossa tallityöntekijän päivittäinen kävelymatka saattoi olla jopa 20 kilometriä. Tämä kuvaa hyvin talliyrittäjyyden arkea, jossa työ on paitsi sitovaa ja monipuolista, myös vahvasti rytmittyntä hevosten ja tallin päivittäisten ruttien mukaan.

2 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

2.1 Tutkimuksen tavoitteet

Tässä opinnäytetyössä selvitettiin, millainen merkitys hevosenhoitajatoiminnalla on nykyajan hevostalleilla ja arvioitiin, miten HENU-hankkeen toimintamalli vastaa talliyrittäjien ja nuorten hevosharrastajien tarpeisiin. Työ auttaa tunnistamaan, miten nuorten mukanaoloa voitaisiin kehittää tavalla, joka tukee hevostalouden arkea ja jatkuvuutta. Tavoitteena on tarkastella, miten perinteinen tallikulttuuri näkyy tai on muuttunut, ja millaisia odotuksia eri toimijoilla on sekä voiko HENU-toimintamalli tukea hevostalouden jatkuvuutta ja paikallista elinvoimaa.

Aineistoa varten suunniteltiin kaksi erillistä verkkokyselyä, joista toinen kohdennettiin tallinpitäjille ja toinen tallikävijöille. Kyselyt toteutettiin laadullisina verkkokyselyinä ja ne sisälsivät sekä monivalintakysymyksiä että avoimia, syventäviä kysymyksiä.

Aineistossa kartoitettiin hevosenhoitajakulttuurin merkityksiä ja muutosta, nuorten hevosenhoitajien osallisuutta, kokemuksia ja tarpeita talleilla sekä talliyrittäjien kokemuksia nuorten mukanaolosta. Samalla vertailtiin HENU-toimintamallin vastaavuutta kentän todellisiin tarpeisiin. Kyselyn laadinnassa käytettiin Webropol-työkalua, jonka avulla monivalintakysymykset voitiin analysoida. Työ auttaa tunnistamaan, miten nuorten mukanaoloa tallien arjessa voitaisiin kehittää. Vaikka HENU-hankkeessa ei ole mukana ratsastuskouluja eikä siihen sisälly lajiharjoittelua, ne päätettiin sisällyttää kyselyyn osana laajempaa hevosharrastuksen tarkastelua.

2.2 Aineisto ja käytettävät menetelmät

Avoimet vastaukset analysoitiin teemoittelemalla ne laadullisen sisältöanalyysin keinoin etsimällä toistuvia aiheita, ilmauksia ja näkökulmia ja ryhmittelemällä ne merkityssisällön mukaan. Kyselyn kohderyhmänä olivat tallitoimijat ja nuoret hevosenhoitajat. Sähköiset Webropol-kyselyt jaettiin hevosharrastajille, hevosalan yhdistyksille ja verkostoille sekä hevosalan yrittäjille ja harrastajille hevosalan sosiaalisen median kanavien kautta. Kysely lähetettiin myös hankkeessa mukana oleville talleille ja hankkeeseen osallistuville nuorille WhatsApp-ryhmien kautta. Aineiston keruu tapahtui anonymisti ja vapaaehtoisuuteen perustuen. Kysymysten laadinnassa otettiin huomioon, että vastaaja voi tuoda oman näkökulmansa esiin.

2.3 Tulosten hyödyntäminen

Työ tuottaa ajankohtaista tietoa tallitoiminnasta, nuorten roolista talliyhteisöissä ja HENU-toimintamallin hyödynnettävyydestä talliyrittäjien ja nuorten tallikävijöiden tarpeisiin. Talliyrittäjät saavat työn kautta tukea nuorten osallistumisen suunnitteluun sekä tietoa siitä, miten nuorten mukanaolo voidaan toteuttaa tavoitteellisesti. HENU-hanke hyötyy opinnäytetyöstä saamalla arviointitietoa siitä, kuinka hyvin sen toimintamalli vastaa todellisia tarpeita. Lisäksi työ avaa kehittämisehdotuksia ja näkökulmia tallien ja nuorten yhteistyön tueksi. Tuloksia voivat hyödyntää myös hevosalan koulutusten järjestäjät saadakseen ymmärrystä alan vetovoimatekijöistä ja koulutuspolkujen kehittämistarpeista. Lisäksi opinnäytetyö tarjoaa paikalliskehittäjille ja päättäjille tietoa hevostaloudesta ja nuorten osallisuuden merkityksestä.

3 TULOKSET: NUORET HEVOSENHOITAJINA

3.1 Taustatiedot

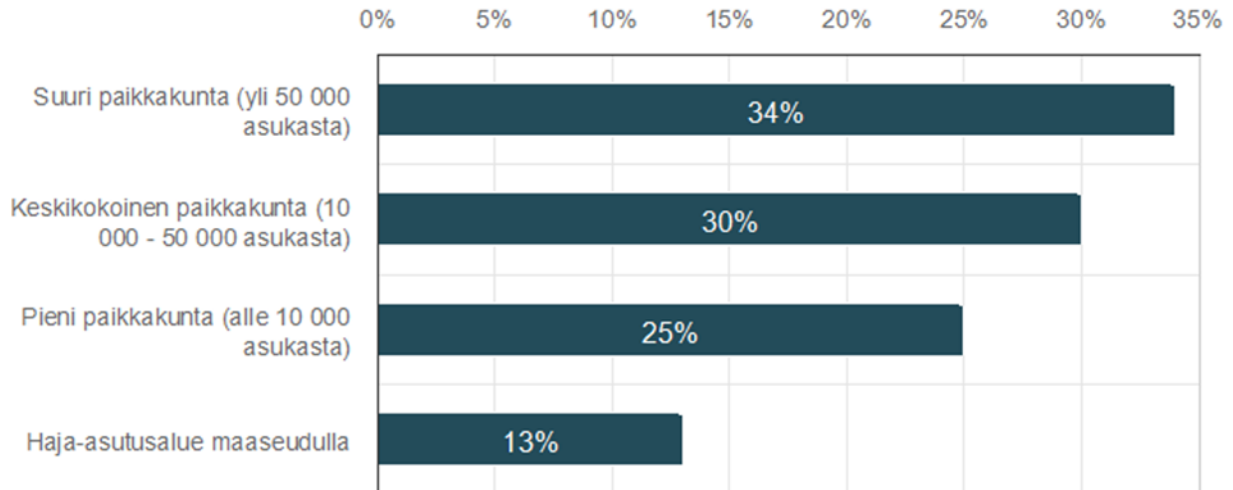
Tutkimusta varten laadittiin kaksi erillistä kyselylomaketta: toinen tallitoimijoille ja toinen nuorille hevosharrastajille. Nuorille kohdennetun kyselyn tavoitteena oli selvittää heidän kokemuksiaan hevosenhoitajuudesta. Kyselyllä pyrittiin tavoittamaan mahdollisimman laajasti eri-ikäisiä hevosharrastajia ja hevostoiminnassa mukana olevia nuoria. Kysely jaettiin Facebookin hevosaiheisiin ryhmiin ja puskaradioihin, ratsastusyhdistyksiin sekä WhatsApp-ryhmiin.

Nuorille kohdennettuun kyselyyn vastasi yhteensä 53 henkilöä. Vastaajista suurin osa (40 %) oli 21–30-vuotiaita, mikä osoittaa, että kysely tavoitti erityisesti nuoret aikuiset. Toiseksi suurin ryhmä olivat 16–20-vuotiaat (34 %). Alle 16-vuotiaita vastaajia oli 15 % ja yli 30-vuotiaita oli 13 %.

3.1.1 Vastaajien asuinmaakunnat

Vastaajia oli eri puolilta Suomea, mutta eniten vastauksia saatiin Etelä-Pohjanmaalta (53 %). Seuraavaksi eniten vastauksia saatiin Uudeltamaalta, Pohjanmaalta ja Pohjois-Savosta, joissa vastausprosentti oli 8–9 %. Muista maakunnista vastauksia tuli yksittäisiä (1–4 %), ja viidestä maakunnasta ei tullut vastauksia lainkaan. Vaikka suurin osa vastauksista keskittyi yhteen maakuntaan, kysely tavoitti vastaajia eri puolilta maata, aina Lapista ja Kainuusta saakka. Tämä osoittaa, että kysely levisi laajasti ja herätti kiinnostusta myös varsinaisen hankkealueen ulkopuolelta.

Vastaajista suurin osa (34 %) asuu suurilla paikkakunnilla, joilla on yli 50 000 asukasta (kuvio 2). Keskikokoisilla paikkakunnilla asuu 30 % vastaajista. Tämä jakauma heijastaa osaltaan Suomen väestön keskittymistä suurempiin asutuskeskuksiin ja voi vaikuttaa siihen, miten vastaajat suhtautuvat esimerkiksi maaseudun palveluihin tai hevosharrastusmahdollisuuksiin.

Kuvio 2. Nuorten hevosenhoitajien asuinpaikka paikkakunnan koon mukaan.

3.1.2 Hevosharrastustausta

Valtaosa vastaajista (62 %) on ollut mukana hevosharrastuksessa yli kymmenen vuoden ajan, mikä kertoo harrastuksen pitkäjänteisyydestä ja sitoutuneesta harrastajakunnasta. Neljännessä (26 %) edustavat ne, joilla on 4–10 vuoden kokemus, kun taas lyhyemmän ajan, 1–3 vuotta, on harrastanut 8 % vastaajista. Alle vuoden ajan harrastaneita oli vain 4 %, mikä viittaa siihen, että kysely tavoitti pääosin kokeneita harrastajia.

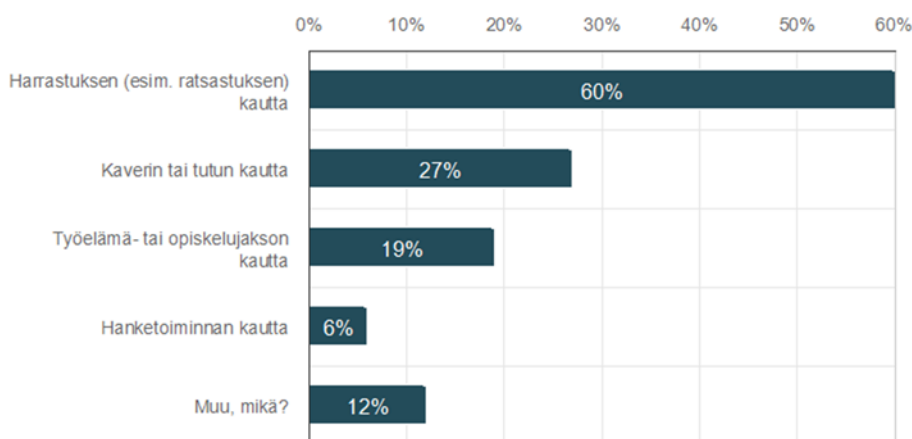
Kysymykseen ”Millaisella tallilla käyt?” suurin osa vastaajista (51 %) ilmoitti käyvänsä ratsastuskoulussa. Yksityistallilla käy 42 % ja tallipaikkoja vuokraavalla tallilla 26 % vastaajista (Taulukko 1). Yksi vastaajista kertoi käyvänsä ulkomailla sijaitsevalla tallilla.

Taulukko 1. Tallityypit, joilla hevosenhoitajat käyvät, ja niiden jakautuminen.

	n	Prosentti
Ravitalli	8	15,1%
Ratsastuskoulu	27	50,9%
Kasvatustalli (varsojen kasvatus ja myynti)	4	7,5%
Oriasema	1	1,9%
Muita hevosharrastepalveluja tarjoava talli (esim. vaellukset, Green Care, elämispalvelut)	2	3,8%
Tallipaikkoja vuokraava talli (täysihoito/osahoito)	19	35,8%
Yksityistalli (vain tallin omistajan hevoset)	22	41,5%
Muu, mikä?	2	3,8%

3.2 Osallistuminen tallilla

Suurin osa (60 %) vastaajista oli löytänyt nykyiselle tallilleen harrastuksen kautta. Kuusi prosenttia vastaajista oli löytänyt tallille hanketoiminnan kautta. Avoimissa vastauksissa tallin valintaan vaikuttivat pääasiassa käytännön tekijät, kuten sijainti ja aiemman tallin toiminnan päättyminen. Lisäksi osa vastaajista kertoi löytäneensä tallin sosiaalisen median tai ilmoituksen kautta, ja joillakin talli oli oma tai perheen omistama. Myös vuokrahevosien löytyminen tallilta mainittiin yksittäisenä syynä (kuvio 3).

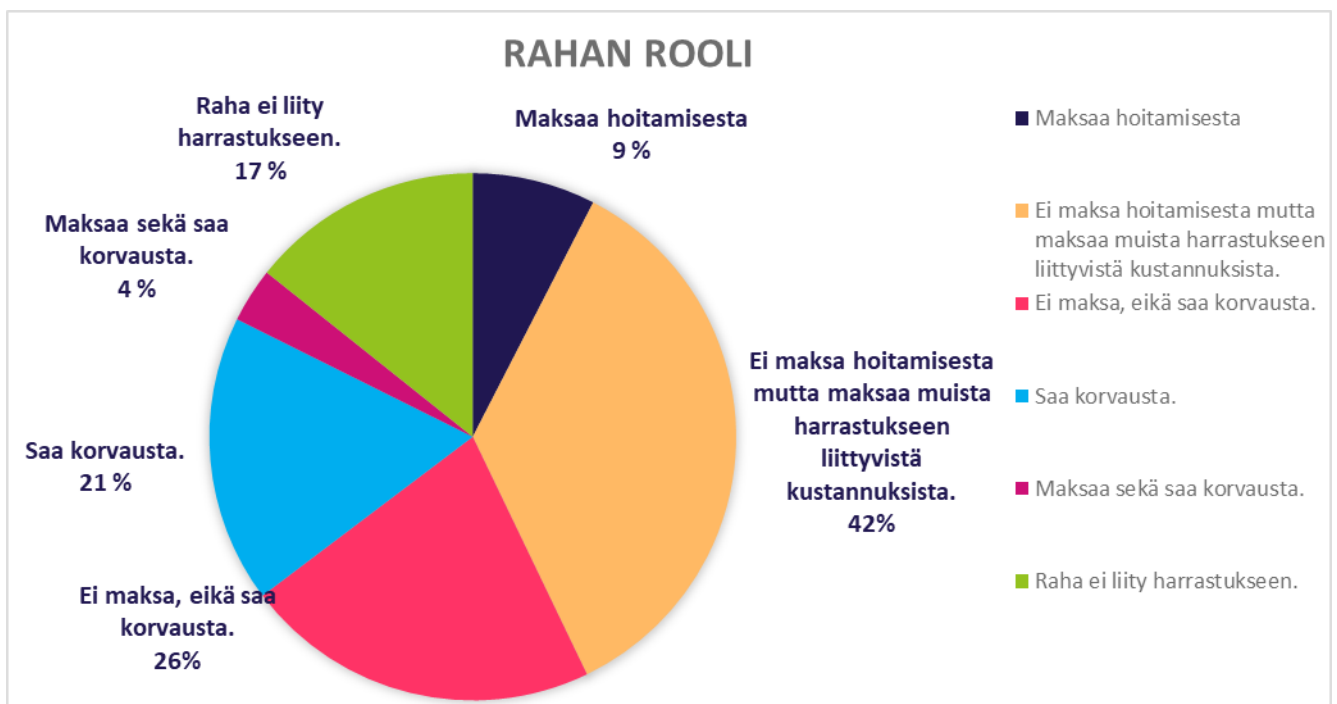

Kuvio 3. Tallien löytymisen kanavat.

Suuri osa vastaajista (47 %) kävi tallilla useita kertoja viikossa. Noin neljännes (25 %) kävi tallilla päivittäin ja 28 % viikoittain. Harvemmin kuin kerran viikossa kävi 13 % vastaajista. Enemmistö vastaajista kertoi toimivansa tallilla hevosenhoitajana (64 %) tai lajiharrastajana (62 %). Neljännes vastaajista (26 %) kertoi toimivana työntekijänä. Yksi vastaajista kertoi toimivansa työharjoittelijana, ja kahdella vastaajista oli tallissa oma hevonen.

3.2.1 Rahan rooli tallitoiminnassa

Kyselyyn vastanneista suurin osa (42 %) ei maksanut hevosen hoitamisesta, mutta maksoi muista hevosharrastukseen liittyvistä kustannuksista, esimerkiksi ratsastuksesta. 26 % ei maksanut harrastuksestaan, mutta ei saanut myöskään hevosenhoitotyöstä rahallista korvausta. 21 % sai rahallista korvausta hevosten hoitamisesta tai muista tehtävistä. Kuvio 4 osoittaa, että vain 9 % maksoi hevosten hoitamisesta. 4 % vastaajista sai pientä palkkiota hoitamisesta, mutta maksoi ratsastuksesta tai muusta lajiharjoittelusta.

Kuvio 4. Vastaajien kokemuksia rahan roolista hevosenhoitajuudessa.

Avointen vastausten perusteella hevosharrastukseen liittyvät kustannusjärjestelyt vaihtelivat huomattavasti. Osa vastaajista kertoi olevansa tallilla työsuhteessa, josta maksettiin palkkaa sekä mahdollisia kilometrikorvauksia. Lisäksi osa sai tuloja hevosharrastuksen kautta esimerkiksi valmentajana tai opettajana. Tyypillisiä käytäntöjä olivat esimerkiksi tallivuokran alennukset, ilmaiset ratsastustunnit tai valmennukset aamu- ja iltatallien tekemistä vastaan. Erilaiset vuokra- ja hoitosuhteet olivat myös yleisiä. Hevosia vuokrattiin, hoidettiin tai liikuteltiin joko maksua vastaan tai omistajan luvalla ilman korvausta. Joissakin vastauksissa kuvattiin vastavuoroisia järjestelyjä, joissa raha ei välttämättä vaihtanut omistajaa, mutta palveluksia vaihdettiin molemmin puolin.

3.2.2 Hoitajien tehtävät tallilla

Vastaajista suurin osa ilmoitti osallistuvansa päivittäisiin tallitöihin. Lähes kaikki vastaajat (89 %) osallistuivat hevosten hoitamiseen ja varustamiseen. 85 % vastaajista osallistui myös lajiharjoitteluun, kuten ratsastukseen tai ajamiseen. 83 % osallistui hevosten talutukseen ja liikuttamiseen. Karsinoiden siivoukseen osallistui 75 % vastaajista ja lähes yhtä moni osallistui myös hevosten ruokintaan.

Avoimissa vastauksissa korostui tallilla avustaminen ja osallistuminen kaikkiin tallin töihin tarhojen siivoamisesta kisareissuihin ja kuljetuksiin sekä eläinlääkärin apuna olemisesta alkeistuntilaisten avustamiseen. Yksi vastaajista kertoi olevansa tallilla kaikesta vastuussa. Osa vastaajista hoiti hevosia kuin omiaan.

Tulokset osoittavat, että vastaajat ovat aktiivisesti mukana hevosten hoidossa ja liikutuksessa, ja tallilla käynti sisältää useimmiten monipuolisia tehtäviä varsinaisen ratsastuksen lisäksi.

3.3 Kokemukset

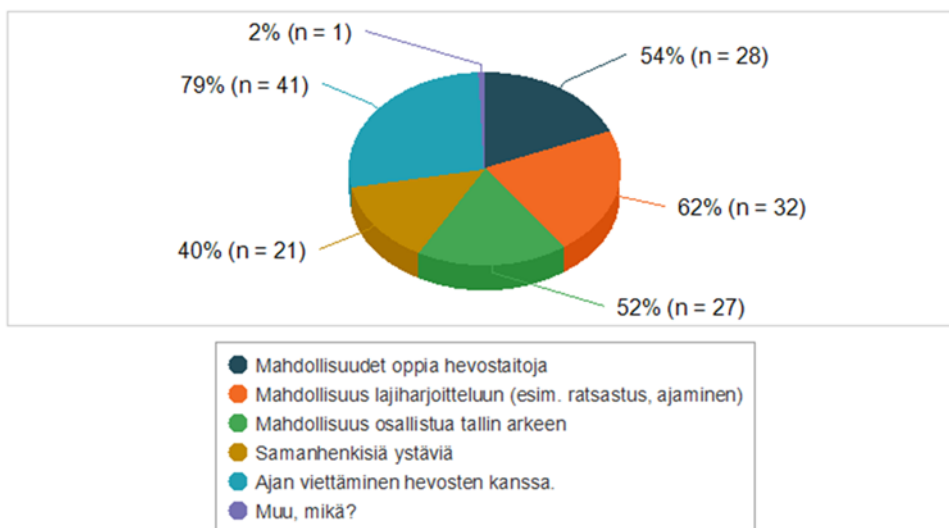
Tallilla käymisen merkityksestä kysyttäessä 87 % vastaajista piti tärkeimpänä hevosten kanssa olemista ja lähes yhtä moni (85 %) koki sen vaikuttavan positiivisesti mielialaan. 79 % vastaajista oli oppinut uusia taitoja sekä saanut vastuuta ja luottamusta. Hyvinvointia ja jaksamista koki saaneensa 75 % vastaajista ja uusia ystäviä tallilta oli löytänyt 58 %. Tulokset osoittavat, että hevosten kanssa oleminen ja talliyhteisöön kuuluminen voivat olla merkittäviä hyvinvointia edistäviä tekijöitä, ja suurin osa vastaajista kokee tallilla käymisen vaikuttavan elämäänsä monin tavoin positiivisesti.

Epämieluisia kokemuksia tallikäynneissä aiheuttivat eniten (46 %) epäselvät ohjeet ja säännöt, tai ristiriidat ja konfliktitilanteet. Yhteistyön puute muiden hoitajien tai henkilökunnan kanssa aiheutti epämiellyttävyyden tunnetta 41 %:lle vastaajista. 32 % koki epämieluisaksi työn tai hoitotehtävien epätasaisen jakautumisen sekä pelottavat tai vaaralliset tilanteet hevosten kanssa. 24 % vastaajista koki fyysisesti raskaat tehtävät epämieluisiksi.

Avoimissa vastauksissa epämieluisaksi ilmeni työajat, jotka usein venyivät liian pitkiksi, etenkin ulkomailla sijaitsevilla talleilla. Lisäksi yksittäinen vastaaja mainitsi, että

epämiellyttävyyden tunnetta aiheutti se, ettei ollut päässyt pitkään aikaan käymään tallilla. Tämä voi viitata siihen, että tallilla käyminen koetaan tärkeänä osana arjen hyvinvointia. Vastausten perusteella suurimmalla osalla talleista (62 %) perehdytys hevosenhoitoon tapahtuu arjen yhteydessä. Toiseksi yleisimmin (37 %) perehdytystä ei ole lainkaan. Erillinen perehdytys järjestetään 19 %:lla talleista, ja 17 %:lla on käytössä myös kirjalliset ohjeet.

Kysyttäessä nuorten toiveista talleille, enemmistö (79 %) toivoi mahdollisuutta viettää aikaa hevosten kanssa. Myös lajiharjoittelu, hevostaitojen oppiminen ja osallistuminen tallin arkeen olivat monille tärkeitä toiveita. Hevosten kanssa vietetty aika koetaan selvästi tärkeimmäksi (kuvio 5).

Kuvio 5. Nuorten toiveet talleille.

Yksittäisessä avoimessa vastauksessa tuotiin lisäksi esiin tärkeä näkökulma tallilla viihtymiseen liittyen:

Kaikki yllä mainitut ovat mielestäni tärkeitä toimivassa yhteisössä, lisäksi mielestäni yksi tärkeimmistä asioista on tallikavereiden tai tuttujen tietynlainen kunnioitus, ollaan kaikille ystävällisiä ja annetaan myös omaa tilaa toimia hevosen kanssa (H1).

3.4 Kehittäminen ja tulevaisuus

Nuorten hevosharrastus on viime vuosina vähentynyt, vaikka kiinnostusta yhä on (Hakola, 2024). Samalla monet tallit kaipaavat uusia harrastajia ja matalan kynnyksen yhteistyötä. Siksi tallitoiminnan kehittäminen nuorille helposti lähestyttäväksi on tärkeää. Tätä teemaa myös HENU-hanke pyrkii edistämään.

3.4.1 Kehittämisehdotukset

Kysyttäessä miten tallitoimintaa voisi kehittää nuorille helpommin lähestyttäväksi, 71 % vastasi, että osallistumismahdollisuuksia tulisi parantaa. Parempaa ilmapiiriä toivoi 58 % ja parempaa tiedonkulkua 42 %. Lisää ohjausta toivoi 33 % ja turvallisuuden parantamista 13 % vastaajista.

Avoimissa vastauksissa toivottiin tallien tiedottavan itsestään paremmin. Vastaajan mukaan on varmasti olemassa talleja, jossa toivottaisiin hevosille hoitajaa ilman välttämätöntä lajiharjoittelua, mutta tiedonkulku tallien ja nuorten välillä ei kohtaa. Toivottiin myös parempaa informaatiota talleista, joissa voisi harrastaa muutakin hevosurheilua kuin ratsastusta, esimerkiksi montea tai raviurheilua. Vastauksissa toivottiin myös talleille parempaa ohjeistusta. Esimerkkinä mainittiin ratsastuskoulut, joissa ei aina ole henkilökuntaa tallin puolella. Uusilla ratsastajilla on vaikeuksia löytää hevosten varusteita tai oikeaa hevosta, elleivät varusteet ole tarkoin merkityillä paikoilla ja hevoset oikeissa karsinoissaan, jotka myös tulee nimetä hevosen mukaan.

3.4.2 Hevoset maaseudulla – nuoret mukana (HENU)

Vastaajista 65 % oli kuullut HENU-hankkeesta. 29 % ei ollut kuullut hankkeesta lainkaan ja 6 % vastaajista kertoi olevansa mukana hankkeen toiminnassa. 42 % vastaajista haluaisi olla mukana HENU-hankkeen kaltaisessa toiminnassa, jos tällaista toimintaa järjestettäisiin omalla asuinseudulla. Vastaajien mielestä olisi tärkeää saada tutustua eri tallien toimintaan ja parantaa yhteisön toimivuutta. Vastaajissa oli myös hevosen omistajia, jotka haluaisivat tarjota nuorille mahdollisuuksia hevosharrastukseen ja tarjota harrastusmahdollisuus myös niille nuorille, joille hevosharrastus ei muuten olisi taloudellisesti mahdollista.

32 % vastaajista ilmoitti, että he voisivat mahdollisesti olla mukana hankkeen toiminnassa. Vastaajat mainitsivat, että voisivat olla mukana avustamassa hankkeen toteutuksessa tai suositella hanketta tuttavien lapsille. Yksi vastaajista myös kertoi olevansa jo hyvin mukana hevospireissä, mutta koki hankkeen olevan hyvä ja tärkeä asia ajaa eteenpäin. 26 % vastaajista ei ollut kiinnostunut osallistumaan toimintaan. Yksittäisissä vastauksissa syyksi tähän ilmoitettiin, että ei kuulu hankkeen ilmoittamaan ikäryhmään tai käy jo vakituisesti talleilla, eikä tällä hetkellä tarvitse hankkeen tarjoamaa toimintaa.

4 TULOKSET: TALLITOIMIJAT

Tämän kyselyn tavoitteena oli selvittää, millaisia tarpeita erilaisilla talleilla on hevostenhoitajien suhteen ja millaisia kokemuksia hoitajien löytämisestä on. Vastausten määrä yllätti positiivisesti. Kyselyyn vastasi yhteensä 154 tallitoimijaa, ja vastauksia saatiin Ahvenanmaata lukuun ottamatta kaikista Suomen maakunnista.

4.1 Taustatiedot

Enemmistö tallitoimijoista oli toiminut hevosalalla 11–20 vuotta. 24 % oli toiminut alalla viidestä kymmeneen vuoteen tai yli 20 vuotta. 22 % oli toiminut alle viisi vuotta. Yli puolet vastaajista (52 %) omisti vain omien hevosten käytössä olevan yksityistallin (taulukko 2). 37 % vastaajista vuokrasi tallissaan tallipaikkoja ja 23 % toimi varsojen kasvattajana. Vastausten joukossa mainittiin myös muita tallimuotoja, kuten satunnaisia ratsastustunteja ja ponikyvytystä tarjoavia talleja, täysihoito- ja kuntoutustalleja, vuokrahevos- ja elämystalleja sekä pieniä kotitalleja.

Taulukko 2. Tallitoimijoiden tallityypit ja niiden jakautuminen.

	n	Prosentti
Ravitalli	26	16,9%
Ratsastuskoulu	24	15,6%
Kasvatustalli (varsojen kasvatus ja myynti)	35	22,7%
Oriasema	4	2,6%
Muita hevosharrastepalveluja tarjoava talli (esim. vaellukset, Green Care, elämyspalvelut)	21	13,6%
Tallipaikkoja vuokraava talli (täysihoito/osahoito)	57	37,0%
Yksityistalli (vain omat hevoset)	80	51,9%
Muu, mikä?	8	5,2%

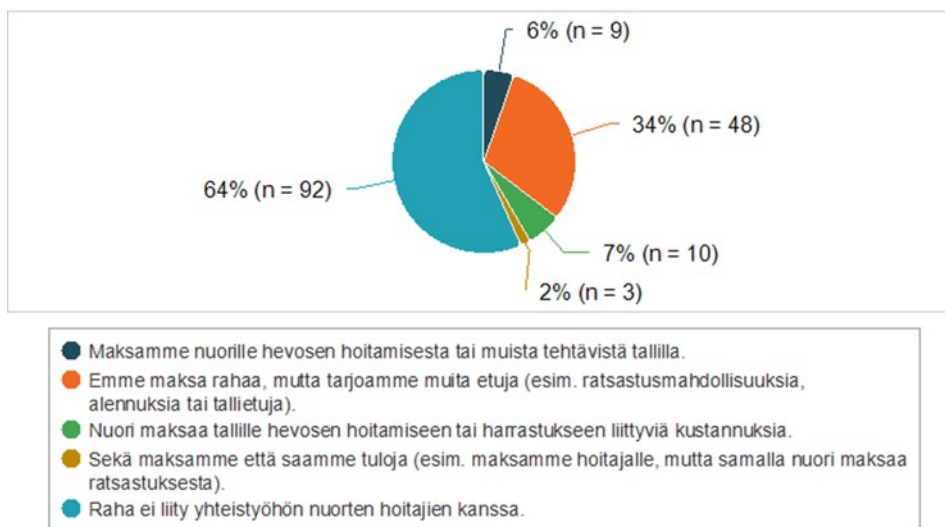
Enemmistö vastaajien talleista (40 %) sijaitsi haja-asutusalueella maaseudulla. Neljännes talleista sijaitsi keskikokoisella, 10 000–50 000 asukkaan paikkakunnalla. 24 % talleista sijaitsi pienellä, alle 10 000 asukkaan paikkakunnalla ja 18 % sijaitsi suurella, yli 50 000 asukkaan paikkakunnalla. Talleista puolet oli pieniä, 1–5 hevosen talleja. Neljännes talleista oli 6–10 hevosen talleja, 18 % 11–20 hevosen talleja ja 10 % yli 20 hevosen talleja. Suurimmalla osalla talleista ei ollut palkattua henkilökuntaa: vain 12 % vastaajista ilmoitti, että talleilla työskenteli palkattuja työntekijöitä.

4.2 Nuorten osallistuminen

Nuoria hevosenhoitajia kävi talleilla vaihtelevasti. Vastaajista 27 % ilmoitti tallillaan käyvän nuoria hevosenhoitajia, mutta harvemmin. Neljännes vastaajista ilmoitti, ettei tallilla käy lainkaan hevosenhoitajia. 20 % talleista hoitajia kävi viikoittain, 14 % vastasi hoitajien käyvän 1–3 kertaa kuukaudessa, 11 % useasti viikossa ja 6 % vastasi hoitajien käyvän päivittäin.

4.2.1 Rahan rooli tallitoiminnassa

Enemmistöllä talleista raha ei liity lainkaan yhteistyöhön nuorten hoitajien kanssa. 34 % talleista tarjoaa rahan sijaan erilaisia etuja, esimerkiksi ratsastusmahdollisuuksia, alennuksia tai tallietuja (kuvio 6). Vastaajista 2 % ilmoitti sekä maksavansa että saavansa tuloja. Näissä tapauksissa talli maksoi hoitajalle, mutta hoitaja puolestaan maksoi esimerkiksi ratsastustunneista.

Kuvio 6. Raha ja yhteistyö hoitajien ja tallitoimijoiden välillä.

Avoimissa vastauksissa tallinpitäjät kuvasivat monipuolisesti, millaisia käytäntöjä heidän talleillaan on nuorten hevosenhoitajien suhteen. Vastauksista nousi esiin, että yhteistyö nuorten kanssa perustuu usein vastavuoroisuuteen, jossa nuoret saavat harrastusmahdollisuuksia ja käytännön kokemusta tallitöitä vastaan. Tyypillisin käytäntö oli, että hoitajat saivat ratsastaa tai ajaa hevosia korvauksena tekemästään työstä.

Ilmaisia ratsastustunteja, ilmaisia maastoja, mahdollisuus kilpailla ympäri Suomen tallin hevosilla ja poneilla (H2).

Osa tallinpitäjistä kertoi myös rahallisista tai osittain rahaan perustuvista järjestelyistä. Joillakin talleilla hoitajille maksettiin esimerkiksi talutustunneista tai lomituksesta, kun taas toisissa tapauksissa nuoret maksoivat ratsastusmahdollisuuksista. Monet tallinpitäjät kuvasivat myös epäsuoria etuja, kuten mahdollisuuksia osallistua kilpailumatkoille, saada varusteita tai ruokailuja ilman rahallista vastinetta:

Nuoret auttavat omasta halustaan pienissä jutuissa, vesiä, heiniä tms. toisinaan intoutuvat jopa tarhan/tarhojen siivontaan. Tätä pyytämättä tehtyä työtä tekevät ihan omasta ilosta/halusta helpottaa minun arkeani. Korvaan hyvällä hyvää periaatteella joskus en ota maksua lähikisoihin kuljetuksesta tai valmennukseen menosta hevos- vuokraa tms (H3).

Useissa vastauksissa korostui myös toiminnan opetuksellinen merkitys. Tallinpitäjät kokivat tärkeäksi tarjota nuorille mahdollisuuden oppia hevosten hoitoa ja tallitöitä käytännön kautta sekä siirtää eteenpäin hiljaista tietoa hevosalasta. Samalla useat vastaajat ilmaisivat huolensa siitä, että nuoria hoitajia on nykyään vaikeampi löytää. Vapaaehtoisuuteen perustuva toiminta on vähentynyt ja nuoret odottavat yhä useammin rahallista korvausta tai selkeämmin jäsenneltyä harrastusmuotoa:

Nuorten hoitaminen ei juurikaan hyödytä tallia tänä päivänä, koska heillä ei voi teettää mitään oikeita töitä, he vain harjaavat hevosia. Tilanne täysin eri kuin 90 luvulla. Jos he taluttavat alkeistunnilla, niin siitä saa 8 e per puolen tunnin talutus (H4).

Pelkästään nuorten opettaminen hevosen tai varsan perushoitoon on jo palkkio nuorelle ja vie aikaani hurjasti. Edes hevosenhoitaja-koulutuksen käyneet eivät hallitse likikään perusasioita riittävästi ja vahinkoja sattuu. Hiljainen tieto, arvokas hevostaito, ei ole siirtynyt 90 luvun jälkeen eteenpäin. Menetyks! (H5).

Aiemmin kun halukkaita hoitajia oli, saivat ratsastaa, kun hevosilla ei ollut töitä ja hoisivat hevosia ja varusteita yms. Valitettavasti hoitajia ei ole tullut, vaikka on pyydetty viimeiseen 10–15 vuoteen (H6).

Avoimien vastausten perusteella tallien käytännöt nuorten hevosenhoitajien suhteen vaihtelevat suuresti, mutta useimmille yhteistä on vastavuoroisuuteen ja oppimiseen perustuva toimintatapa, jossa tallit ja nuoret hyötyvät toisistaan molemmin puolin.

4.2.2 Nuorten tallille hakeutuminen

Pääosin nuoret (63 %) ovat löytäneet kyselyyn osallistuneille talleille ystävän tai tuttavan kautta. Runsas puolet nuorista (52 %) oli löytänyt tallille harrastuksen, esimerkiksi ratsastuksen kautta. Kahdensan prosenttia oli hakeutunut tallille työelämä- tai opiskelujakson kautta ja yksi vastaajista oli tavoittanut nuoren hanketoiminnan kautta.

Avoimien vastausten perusteella nuoret löytävät talleille useimmiten epävirallisia kanavia pitkin. Yleisimpiä yhteyden syntymisen tapoja olivat sosiaalinen media (erityisesti Facebook), puskaradio eli suusanallinen viestintä sekä sukulais- ja kaverisuhteet. Moni tallinpitäjä kertoi nuorten tulleen esimerkiksi omien lasten kavereina tai tuttavien suositusten kautta.

Osa vastaajista kuitenkin mainitsi, ettei nuoria ole viime vuosina juuri hakeutunut talleille, vaikka kiinnostusta yhteistyöhön olisi. Joissakin kommenteissa todettiin, että nuorilta puuttuu pitkäjänteisyyttä harrastuksessa. Vastausten perusteella nuorten ja tallien välinen yhteys syntyy pääosin epävirallisten sosiaalisten verkostojen kautta, ei niinkään organisoitujen hakukanavien välityksellä.

4.2.3 Hevosen hoitajien positiiviset vaikutukset

Kysyttäessä mitä positiivisia vaikutuksia hevosenhoitajat tuovat tallille, enemmistö (74 %) tallinpitäjistä vastasi, että hevoset saavat enemmän huomiota ja hoivaa. 70 % kertoi hevosenhoitajista olevan apua. 46 % vastaajista kertoi saaneensa seuraa uusista ihmisistä ja 41 % kertoi toiminnan tuoneen vaihtelua arkeen.

Avoimissa vastauksissa useat vastaajat korostivat hoitajatoiminnan merkitystä nuorten oppimiselle. Hoitajat oppivat hevosenhoitoa, vastuullisuutta ja tallityön vaativuutta. Erityisesti nousivat esiin nuorten innostus ja kiitollisuus oppimisesta:

Sekä nuori oppii ja on innokas oppimaan mukana kaikkea, jota aktiivisista nuorista on nähnyt ja he ovat sanoneet, että ihanaa kun opetat ja annat tehdä (H7).

Tämä viittaa siihen, että hoitajatoiminta voi toimia merkittävänä motivaation lähteenä ja oppimisen alustana nuorille, jotka ovat kiinnostuneita hevosalasta.

Hoitajien läsnäolo tallilla nähtiin hyödyllisenä myös hevosten näkökulmasta. Hevoset saavat enemmän liikuntaa ja tottuvat erilaisten ihmisten käsittelyyn. Erityisesti pienikokoisten ponien liikuttaminen ratsain mainittiin. Pienillä hoitajilla on tärkeä rooli ponien ratsukoulutuksessa ja ratsain liikutuksessa aikuisten valvonnassa. Tämä osoittaa, että hoitajatoiminta voi tukea hevosten hyvinvointia.

Lapset saavat harrastaa matalalla kynnyksellä ja ponit saavat liikuntaa myös ratsain (aikuiselle liian pieniä ratsuja) (H8).

Vastaajat toivat esiin hoitajatoiminnan vaikutukset talliyhteisöön. Nuoret tuovat mukanaan yhdessä tekemisen kulttuuria, ja tallilla syntyy uusia ystävyys-suhteita:

Nuoret tuovat mukanaan yhteisön ja yhdessä tekemisen kulttuurin (H9).

Lisäksi hoitajatoiminta mahdollistaa harrastamisen matalalla kynnyksellä, mikä voi lisätä saavutettavuutta ja osallisuutta. Yksi vastauksista korosti hoitajatoiminnan merkitystä koko hevosalan tulevaisuudelle. Toisaalta esiin nousi myös kriittinen näkökulma, jossa hoitajatoiminta koettiin muuttuneen ilmaiseksi opettamiseksi. Tämä voi viitata työnjaon epätasapainoon tai epäselviin roolirajoihin tallin arjessa.

Vastausten perusteella hevosenhoitajien läsnäolo tallilla koetaan pääosin myönteisenä ilmiönä, joka tukee nuorten oppimista, hevosten hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä. Samalla on tärkeää huomioida toiminnan selkeät pelisäännöt ja resurssien riittävyys, jotta hoitajatoiminta pysyy kestäväenä ja molemminpuolisesti hyödyllisenä.

4.2.4 Nuorten mukanaolon vaikutukset tallin toimintaan

Vastaajista 60 % koki nuorten mukanaolon vaikuttaneen tallin toimintaan erittäin myönteisesti. Nuoret ovat tuoneet yhteisöllisyyttä, iloa ja apua tallin arkeen. Useissa kommentteissa korostui nuorten kasvun ja oppimisen näkökulma: tallilla toimiminen nähtiin paikkana, jossa nuoret oppivat vastuullisuutta, hevosten hoitoa ja yhteistyötaitoja:

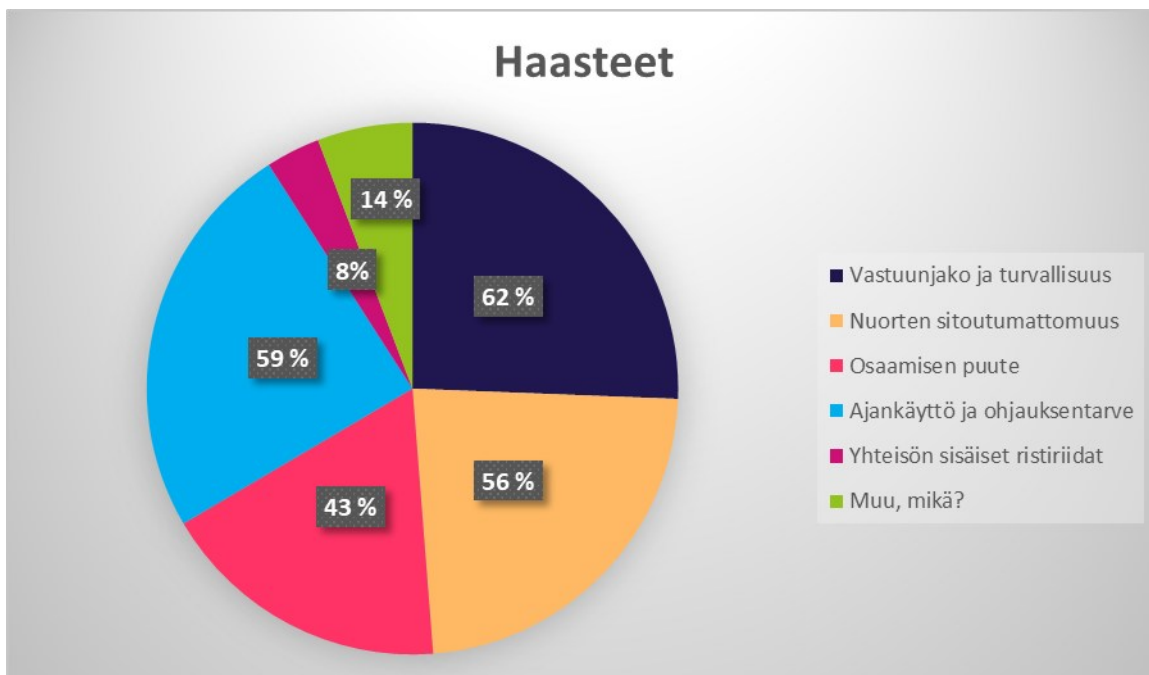
Ilmapiiri on hyvä, lapset nuoret sekä aikuiset ovat tyytyväisiä mahdollisuuteen oppia muikin kuin selkään ja pois periaate hevostelusta. Monta nuorta on löytänyt tallilta yhteisön, jossa kokee olevansa hyvä juuri sellaisena kuin on ja teineyden” laiskuus” on tiessään talli hommia tehdessä, oppii hyvää motivaatiota ja ymmärrystä hevosista kokonaisvaltaisemmin (H10).

Osa vastaajista toi kuitenkin esiin myös haasteita ja yhdeksän prosenttia vastaajista koki nuorten mukana olon kielteisenä. Kielteiset kokemukset liittyivät useimmiten lisävaivaan, ohjaustarpeeseen, nuorten kokemattomuuteen sekä vastuukysymyksiin. Joissakin talleissa oli koettu myös sosiaalisia ongelmia, kuten kuppikuntaisuutta tai kiusaamista, jos nuoria oli paljon. 35 % vastaajista koki, ettei nuorten mukanaololla ole ollut vaikutusta, koska osallistuminen on ollut satunnaista tai lyhytaikaista.

Kaikkineen nuorten mukana olo tallitoiminnassa nähdään merkittävänä voimavarana, kun toiminta on suunnitelmallista ja aikuisen ohjaamaa. Parhaimmillaan se vahvistaa talliyhteisön ilmapiiriä ja tukee nuorten kasvua, mutta ilman selkeitä rakenteita se voi myös lisätä kuormitusta.

4.3 Haasteet

Eniten ongelmia nuorten mukana olossa aiheutti vastaajien mukaan vastuunjako ja turvallisuus. Sen lisäksi myös ajankäyttö ja ohjauksen tarve sekä nuorten sitoutumattomuus koettiin eniten ongelmia aiheuttaviksi asioiksi nuorten tallilla käymisessä (kuvio 7).

Kuvio 7. Nuorten mukanaolon haasteet tallinomistajien mukaan.

Avoimissa vastauksissa nuorten mukanaoloon liittyviä ongelmia avattiin enemmän. Vastauksissa korostui, että useimmilla talleilla nuorten mukanaolo on sujunut ongelmitta. Myönteisissä kommenteissa mainittiin selkeät säännöt, ohjaus ja yhteinen vastuunjako, joiden avulla toiminta koettiin turvalliseksi ja sujuvaksi. Osa vastaajista kuitenkin nosti esiin vastuukysymykset ja alaikäisten valvontatarpeen, jotka voivat lisätä tallinpitäjän kuormitusta.

Meillä on selkeät säännöt ja ohjaus. Ei ongelmia (H11).

Yksittäisissä vastauksissa esiintyi myös haasteita, kuten luvattomia julkaisuja sosiaalisessa mediassa, riitoja, sitoutumisen puutetta sekä nuorten vähentyneitä kiinnostusta tallitoimintaan. Joissakin kommenteissa mainittiin, että kiinnostus hiipuu, jos hevonen ei ole helppo ratsastettava tai tallin olosuhteet poikkeavat ratsastuskouluista.

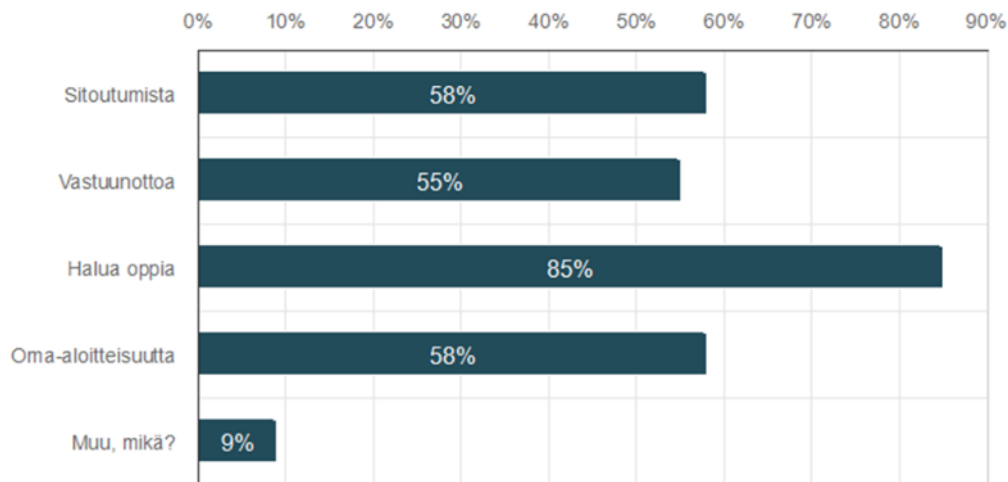
Nuorten tarve jakaa kaikki somessa, kun haluaisimme pitää tallimme rauhallisena yksityisenä alueena (H12).

Vastaukset osoittavat, että nuorten mukanaolon onnistuminen riippuu pitkälti tallin toimintakulttuurista ja ohjauksen selkeydestä. Kun säännöt ja vastuut ovat selvät, nuorten osallistuminen voi olla sekä tallille että nuorille myönteinen ja yhteisöllisyyttä vahvistava kokemus.

4.4 Nuorten kohtaaminen

Lähes kaikki vastaajista (93 %) perehdytti nuoret hevosten hoitoon ja tallin käytäntöihin arjen yhteydessä. 34 %:lla talleista oli erillinen perehdytys ja 31 %:lla oli kirjalliset ohjeet. Alle kolme prosenttia vastaajista ilmoitti, ettei tallilla ole erityistä perehdytystä lainkaan.

Tallinpitäjät toivoivat nuorilta eniten oppimishalua, oma-aloitteisuutta ja sitoutumista (kuvio 8). Avovastauksissa korostuivat tallityöskentelyssä tärkeinä pidetyt henkilökohtaiset ominaisuudet ja arvot. Useat vastaajat mainitsivat maalaisjärjen, keskittymiskyvyn, luotettavuuden ja ohjeiden noudattamisen keskeisinä taitoina talliympäristössä.

Kuvio 8. Nuorilta toivotut ominaisuudet tallinpitäjien mukaan.

Lisäksi painotettiin hyviä käytöstapoja, ystävällisyyttä ja eläinten kunnioittamista, jotka nähtiin osana hevostenhoitokulttuurin perusarvoja. Osa vastaajista toi esiin kriittisiä näkemyksiä nykyisestä hevosharrastuskulttuurista. Sen koettiin muuttuneen kiiltokuvamaiseksi ja bisneslähtöiseksi, mikä on etäännyttänyt nuoria todellisesta hevostenhoidosta ja vähentänyt käytännön taitoja sekä itsereflektointikykyä. Vastaajat toivoivat nuorilta myös ajattelun ja havainnoinnin taitoa, logiikkaa sekä rohkeutta kysyä neuvoa mikä tukisi turvallista ja oppimista edistävää toimintaa tallilla. Yksittäisissä vastauksissa mainittiin lisäksi vanhempien roolin merkitys, eli tarve lisätä heidän tietoisuuttaan hevosharrastuksen vaatimuksista ja riskeistä.

4.5 Kehittämistarpeet

4.5.1 Tukea nuorten osallistumiseen

Kysyttäessä millainen tuki helpottaisi nuorten osallistumista tallin toimintaan, puolet vastaajista toivoi apua nuorten hevosenhoitajien tavoittamiseen. Lisäksi 42 % koki, että toimintamallit ja selkeät ohjeet helpottaisivat osallistumista ja 36 % toivoi turvallisuusohjeistusta. Noin 35 % vastaajista mainitsi tarpeen nuorten koulutukselle ja perehdytykselle sekä yhteistyölle hankkeiden tai oppilaitosten kanssa.

Avoimissa vastauksissa nousi esiin useita nuorten tallitoimintaan osallistumista helpottavia tekijöitä (kuvio 9). Vastauksista voidaan erottaa neljä pääteemaa.

Ensinnäkin nuorten motivaatio ja asenne nähtiin keskeisenä osallistumisen edellytyksenä (kuvio 9). Osa vastaajista korosti, että nuorten tulee ymmärtää tallityön merkitys ja suhtautua siihen positiivisesti, sillä kiinnostuksen puute vaikeuttaa osallistumista ja sitoutumista:

Positiivinen asenne tallitoimintaa kohtaan, miten se luo yhteisöllisyyttä. Opettaa vastuullisuutta (H13).

Toiseksi esiin nousivat itseohjautuvuus ja osaaminen (kuvio 9). Vastaajien mukaan nuorten tulisi pystyä ratkaisemaan arjen tilanteita itsenäisesti ja osoittaa käytännön taitoja. Useat kokivat, että nykyiset nuoret ovat tottuneet nopeisiin ratkaisuihin ja ulkoiseen ohjaukseen, mikä vaikeuttaa heidän osallistumistaan käytännön työtehtäviin.

Kolmantena teemana oli aikuisten ja vanhempien tuki (kuvio 9). Vastaajat mainitsivat, että aktiivinen ohjaus, sujuva kommunikointi ja kokeneempien nuorten mukanaolo voivat helpottaa pienempien ja kokemattomampien oppimista ja osallistumista:

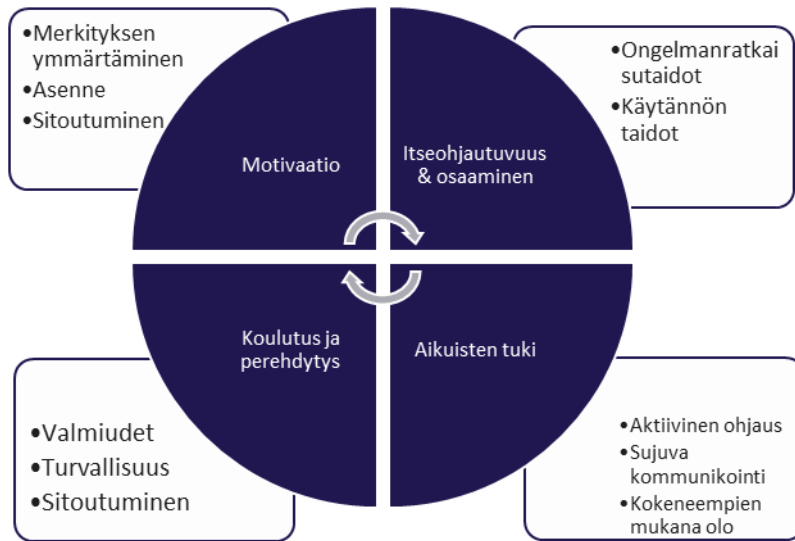
Aktiivisemmat vanhemmat (sujuvampi kommunikointi) sekä mahdollisesti apukädet minulle kokeneelta (H14).

Neljänneksi korostuivat koulutus ja perehdytys (kuvio 9). Hevosenhoitokurssit, vapaaehtoistyö ja selkeät ohjeet nähtiin tärkeinä keinoina lisätä nuorten valmiuksia, turvallisuutta ja sitoutumista tallityöhön. Samalla koulutus voi auttaa myös vähävaraisia nuoria pääsemään mukaan harrastukseen.

Lisäksi eräs vastaaja kuvasi hyvän hevosenhoitajan löytämistä harvinaiseksi ja arvokkaaksi, mikä korostaa nuorten taitojen merkitystä tallitoiminnan sujuvuudelle:

Se että löytää hyvän hevosenhoitajan on kuin lottovoitto (H15).

Kokonaisuutena avovastaukset osoittavat, että nuorten osallistumisen onnistuminen edellyttää sekä motivaatioita ja asenteellisia valmiuksia että aikuisten tukea, koulutusta ja käytännön ohjausta.

Kuvio 9. Nuorten osallistumisen kehittämistarpeiden pääteemat.

4.5.2 Nuorten osallistuminen tulevaisuudessa

Lähes puolet vastaajista (48 %) arvioi, että nuorten osallistumisen tallitoimintaan pysyy tulevaisuudessa ennallaan. Neljännes (25 %) uskoi osallistumisen vähenevän ja 18 % arvioi sen lisääntyvän. Vajaa neljännes (24 %) ei osannut arvioida tulevaa kehityssuuntaa. Avoimista vastauksista nousi samansuuntaisia näkemyksiä. Monet tallinpitäjät kokivat, että nuorten kiinnostus ja sitoutuminen ovat heikentyneet ja että syrjäinen sijainti, pitkät etäisyydet sekä vastuut ja turvallisuusmääräykset rajoittavat osallistumista:

Nykypäivän vastuut ovat niin suuret yrittäjällä, että hoitajista on tullut hankala asettaa, vaikka itse koin lapsena sen olleen ainoa keino päästä harrastamaan hevosia (H16).

Useat vastaajat kuvasivat myös, että nuorten asenteet ovat muuttuneet. Tallityö ei enää houkuttele samalla tavalla kuin ennen ja monien mielestä nuoret ovat enemmän kiinnostuneita ratsastuksesta kuin hevosten hoidosta. Samalla koettiin, että sitoutuminen ja oma-aloitteisuus ovat vähentyneet. Osa vastaajista arvioi, että tilanne pysyy ennallaan, koska nuorten osallistuminen on heidän tallillaan jo vakiintunutta tai koska nuoria ei ole ollut mukana pitkään aikaan. Vain pieni osa vastaajista uskoi, että nuorten osallistuminen voisi tulevaisuudessa lisääntyä. Näissä näkemyksissä korostui ajatus siitä, että myönteinen ja kannustava talliyhteisö voi houkutella uusia nuoria mukaan, erityisesti jos osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen ja tekemisen iloon.

Yhteenvedon voidaan todeta, että tallinpitäjät suhtautuvat nuorten osallistumisen tulevaisuuteen varovaisen realistisesti. Merkittävää kasvua ei odoteta, mutta toimivilla käytännöillä ja avoimella asenteella nuorten osallistumista voidaan edelleen tukea.

4.6 HENU-hanke ja vastaavanlainen toiminta

Enemmistö vastaajista (87 %) ei ollut aiemmin kuullut HENU-hankkeesta. Noin 12 % oli kuullut hankkeesta ja 1 % oli mukana siinä. Mikäli vastaavanlaista toimintaa järjestettäisiin vastaajien omalla paikkakunnalla, 42 % ilmoitti olevansa kiinnostunut osallistumaan, 46 % vastasi ehkä ja 15 % ei.

Avovastausten perusteella suurin osa vastaajista suhtautui myönteisesti HENU-hankkeen kaltaiseen toimintaan. Useat vastaajat ilmaisivat halunsa tukea nuoria, jakaa omaa osaamistaan ja lisätä yhteisöllisyyttä talliympäristössä. Kiinnostuksen taustalla korostuivat myönteiset omat kokemukset tallielämästä sekä halu tarjota vastaavia mahdollisuuksia eteenpäin.

Olisi mukavaa, jos saisin luotettavia apukäsiä talliarkeen ja seuraa omaan harrastukseen, joka on kotona joskus yksinäistä (H17).

Opastan mielelläni hevosmiestaitoja ja kuinka hevosten kanssa toimitaan (H18).

Osassa vastauksista ilmeni kuitenkin varauksellisuutta, joka liittyi erityisesti ajankäyttöön, tilojen soveltuvuuteen, resurssien rajallisuuteen sekä nuorten ohjaamiseen vaadittavaan työmäärään. Useat vastaajat toivat myös esiin, että toiminnan onnistuminen edellyttää nuorilta oma-aloitteisuutta ja perustaitoja hevosten käsittelyssä.

Kokonaisuutena vastaajat pitivät hankkeen kaltaista toimintaa tarpeellisena ja potentiaalisesti hyödyllisenä, kunhan sen toteutus huomioi toimijoiden erilaiset resurssit ja tarjoaa riittävästi tukea ja tietoa osallistumiseen.

Nuorissa on tulevaisuus (H19).

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1 Nuorten tarpeet talleilla

Nuorten toiveet, kuten selkeä tiedotus, ohjeistus, hyvä ilmapiiri ja mahdollisuus viettää aikaa hevosten kanssa, jatkavat perinteisen hevosenhoitokulttuurin ydintä. Ojasen (2011) mukaan tallityttökulttuuri rakentui yhteisöllisyydestä, itseohjautuvuudesta ja merkityksellisestä ajasta hevosten parissa. Nuorten tarve osallistua tallien arkeen ja oppia hevostaitoja vastaa aiempien tutkimusten havaintoja vastuunkannon ja toimijuuden merkityksestä (Ojanen, 2011; Koren & Træen, 2003). Samalla nuoret kaipaavat selkeitä ohjeita, sillä hiljaisen tiedon siirtyminen ei enää tapahdu entiseen tapaan.

5.2 Talliyrittäjien tarpeet

Talliyrittäjät pitävät nuorten mukanaoloa arvokkaana keinona lisätä yhteisöllisyyttä ja siirtää hevosten hoitoon liittyvää osaamista. Tämä vastaa Ojasen (2011) sekä Korenin ja Træenin (2003) havaintoja tallien roolista nuorten oppimisympäristönä. Samalla he kuitenkin kuvaavat haasteita: osallistuminen on satunnaista, sitoutuminen vähäistä ja ohjaustarve kasvanut. Tämä poikkeaa Ojasen (2011) kuvaamasta omaehtoisesta ja pitkäjänteisestä tallikulttuurista. Talliyrittäjien esiin nostama tarve selkeille toiminta- ja turvallisuusohjeille heijastaa nykypäivän talliarjen todellisuutta, jossa resurssit ja vastuut kuormittavat toimijoita. HENU-hankkeen toimintamalli pyrkii vastaamaan juuri näihin haasteisiin tarjoamalla suunnitelmallisuutta. Toimintamallin kehittämisessä tulisi kiinnittää huomiota erityisesti selkeään viestintään, osallistujien perehdyttämiseen sekä toiminnan joustavaan muotoiluun eri kokoisten ja erityyppisten tallien tarpeisiin.

5.3 Nuorten ja tallien tarpeiden kohtaaminen

Nuorten ja tallitoimijoiden näkemykset osoittavat, että hevosenhoitokulttuurin ydinelementit, yhteisöllisyys, epämuodollinen oppiminen ja hevosten kanssa vietetty aika, ovat edelleen tärkeitä (Ojanen, 2011; Koren & Træen, 2003). Toteutuminen ei kuitenkaan ole itsestään selvää, vaan nuoret kaipaavat selkeitä ohjeita ja pelisääntöjä, kun taas tallitoimijat kokevat, että nuoret tarvitsevat aiempaa enemmän ohjausta ja sitoutumista. Nuoret toivovat ennen kaikkea selkeää tietoa osallistumismahdollisuuksista, hyvää ilmapiiriä, ohjeistuksia ja

mahdollisuuksia viettää aikaa hevosten parissa muutenkin kuin lajiharjoittelun parissa. Tallitoimijat puolestaan näkevät nuorten mukanaolon tärkeänä keinona lisätä yhteisöllisyyttä sekä siirtää hevosenhoitoon liittyvää osaamista eteenpäin. Molemmat ryhmät korostavat tallin merkitystä turvallisena ja kannustavana yhteisönä, jossa vuorovaikutus, toimijuus ja hevosten hyvinvointi ovat keskiössä.

Näiden havaintojen perusteella voidaan todeta, että nuorten ja tallien tarpeet ovat suurelta osin yhteensopivia, mutta niiden kohtaaminen edellyttää selkeää viestintää, perehdytystä ja sovittuja vastuita. Juuri tähän tarpeeseen HENU-malli vastaa.

6 POHDINTA

Opinnäytetyön tulosten perusteella HENU-hankkeen pilotoimalle toimintamallille on selkeä valtakunnallinen tarve, ja vastaajat kokivat mallin toivotuksi myös muualla Suomessa. Nuorten vastauksista välittyi, että hevosharrastus on nykyään vahvasti ratsastuspainotteista ja hevosten hoitaminen tapahtuu pääasiassa ratsastustuntien yhteydessä. Perinteinen hiljainen tieto ja hevostiaidot eivät enää siirry talleilla entiseen tapaan.

Nuoret hakeutuvat talleille useammin sosiaalisten suhteiden kuin organisoituneiden kanavien kautta. He toivovat parempaa tiedotusta erilaisista talleista, sillä tällä hetkellä lähinnä ratsastuskoulut markkinoivat toimintaansa, eikä nuorilla ole tietoa esimerkiksi ravitallien tai kasvatustallien hevosenhoitomahdollisuuksista. Myös selkeä tallikohtainen ohjeistus, mieluummin kirjallisena, nähtiin tärkeänä.

Tallitoimijat näkevät nuorten mukaan ottamisen arvokkaana tapana lisätä yhteisöllisyyttä ja siirtää hevosten hoitoon liittyvää osaamista eteenpäin. Samalla he tuovat esiin haasteita, kuten nuorten osaamattomuuden, ohjaustarpeet ja vastuukysymykset. Tallien resurssit, kuten työaika, henkilökunta ja tilojen rajallisuus, asettavat rajoja osallistumisen mahdollistamiselle. Kaikkien osapuolten toiveena on myönteinen ja kannustava talliyhteisö, jossa nuoret voivat kokea olevansa tervetulleita ja toiminta on sujuvaa.

Pohdittaessa nuorten ja tallien tarpeiden kohtaamista, nousee esiin, että paluuta perinteiseen tallityttökulttuuriin, jossa nuoret hakeutuivat itsenäisesti talleille pitkienkin matkojen taa, ei ole. Toimintamallien tulee muuttua ajan mukana, mutta hevosten parissa toimiminen houkuttelee nuoria edelleen. Siksi sopivien kanavien löytyminen harrastamiseen ja hevosten hoitoon on keskeistä. HENU-mallin avulla voidaan sopeuttaa hoitajakulttuuri nykypäivän tarpeisiin, vahvistaen samalla yhteisöllisyyttä, oppimista ja hevosten ja ihmisten hyvinvointivaikutuksia.

Samalla on tärkeää pohtia myös avoimia kysymyksiä ja jatkotutkimuksen mahdollisuuksia: miten nuorten osallistumisen eri muodot voidaan käytännössä toteuttaa erilaisilla talleilla? Kuinka voidaan varmistaa, että hiljainen tieto ja hevostiaidot siirtyvät myös nykypäivän toimintaympäristössä? Miten toimintamalli voidaan skaalata eri kokoisiin talleihin ilman, että se kuormittaa talliyrittäjiä liikaa? Lisäksi olisi kiinnostavaa seurata HENU-mallin pitkäaikaisia vaikutuksia nuorten oppimiseen, talliyhteisön yhteisöllisyyteen ja hevosten hyvinvointiin.

Sosiaalisen median ja muiden tiedotuskanavien rooli nuorten ohjaamisessa talleille on myös pohdittava, samoin osallistumisen tasa-arvon näkökulma sukupuolen mukaan.

Kaiken kaikkiaan tulokset osoittavat, että nuoret ovat edelleen merkittävä voimavara talleilla, mutta heidän osallistumisensa edellyttää selkeitä ohjeita, suunnitelmallisuutta ja tukea.

HENU-hankkeen toimintamalli pyrkii vastaamaan näihin tarpeisiin tuomalla yhteen hevosalan ammattilaisia ja maaseudun nuoria, tarjoamalla matalan kynnyksen osallistumismahdollisuuksia, selkeyttä ja turvallisuutta. Tulevaisuudessa mallin kehittäminen ja valtakunnallinen jalkauttaminen voivat vahvistaa hevostalouden arkea, yhteisöllisyyttä ja ihmisten sekä hevosten hyvinvointia.

Samalla tallinpitäjät kuitenkin toivat esiin nuorten osaamattomuuden, ohjaustarpeet sekä vastuukysymykset. He tarvitsisivat tukea sekä nuorten tavoittamiseen että perehdyttämiseen. Samalla korostuu, että toimintamallin tulee huomioida tallien erilaiset resurssit, kuten ajan, työvoiman ja tilojen rajallisuus. Kaikkien osapuolten toiveena on myönteinen ja kannustava talliyhteisö, jossa nuoret voivat kokea olevansa tervetulleita ja toiminta on sujuvaa. Lisäksi olisi tärkeää tarjota konkreettista tukea ja ohjeita, jotka helpottavat nuorten mukaan ottamista turvallisesti ja molempia osapuolia hyödyttävällä tavalla.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää hevosenhoitajatoiminnan merkitys ja arvioida HENU-mallin soveltuvuutta. Tulosten ja johtopäätösten perusteella voidaan todeta, että tavoitteet saavutettiin: nuorten ja talliyrittäjien tarpeet tunnistettiin, tallikulttuurin muutosta kuvattiin ja HENU-mallin mahdollisuudet hevostalouden jatkuvuuden tukemisessa arvioitiin.

LÄHTEET

- Aada. (19.2.2016). Kadonnut hoitajakulttuuri. *Aadan hevoselämää*.
<https://aadanhevoselamaa.blogspot.com/2016/02/695-kadonnut-hoitajakulttuuri.html>
- Brand, N., & Eklund, E. (2007). *Häst – människa – samhälle: om den nya Finland*. (SSKH Reports and Discussion Papers, 1/2007). Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet. <https://core.ac.uk/reader/479167600>
- Hakola, E. (2024). *Hevosen merkitys maaseudulle ja sen ihmisille*. SEAMK verkkolehti.
<https://lehti.seamk.fi/verkkolehti/hevosen-merkitys-maaseudulle-ja-sen-ihmisille/>
- Hulkkonen, I. (2022). Kysely hevosalalla työskentelystä ja hyvistä käytännöistä: Työssä on imua. Teoksessa I. Hulkkonen, & S. Pussinen (toim.). *Hevostallien työ – artikkelikokoelma: Työprosessit kuntoon ja tuottavuutta hevosyrityksille -hankkeen verkkojulkaisu*. (s. 6–8). (TTS Työtehoseuran julkaisu 463). TTS Työtehoseura.
https://www.tts.fi/wp-content/uploads/2023/08/TJ463-Hevostallien_tyo_artikkelikokoelma_TTS_Tyotehoseura.pdf
- Hulkkonen, I. (2022). Työajan käyttö hevostalleilla. Teoksessa I. Hulkkonen, & S. Pussinen (toim.). *Hevostallien työ – artikkelikokoelma: Työprosessit kuntoon ja tuottavuutta hevosyrityksille -hankkeen verkkojulkaisu*. (s. 15–17). (TTS Työtehoseuran julkaisu 463). TTS Työtehoseura. https://www.tts.fi/wp-content/uploads/2023/08/TJ463-Hevostallien_tyo_artikkelikokoelma_TTS_Tyotehoseura.pdf
- Kehittämisyhdistys Liiveri ry. (2025). *Leader Liiveri. Kylät*. <https://liiveri.net/kylat/>
- Koren, E., & Træen, B. (2003). Jenter og hest. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 3(2), 7–10.
<https://journals.oslomet.no/index.php/ungdomsforskning/article/view/1145/1014>
- Leinonen, R-M. (2010). *Ihmisen ja hevosen suhteen muuttuminen*. Suomen Maataloustieteellisen Seuran Tiedote (26). <https://doi.org/10.33354/smst.75707>
- Leinonen, R-M. (2013a, b). *Palvelijasta terapeutiksi. Ihmisen ja hevosen suhteen muuttuvat kulttuuriset mallit Suomessa* (B 115) [väitöskirja, Oulun Yliopisto]. Oulun yliopisto.
<https://oulurepo oulu.fi/bitstream/handle/10024/34896/isbwn978-952-62-0183-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Lith, P. (31.8.2006). *Hevonen tulee takaisin*. Tilastokeskus.
https://stat.fi/tup/tietotrendit/tt_08_06_hevonen.html
- Nieminen, J. (2017). Ohjaamot ja nuorten osallisuus. Teoksessa M. Määttä (toim.), *Uutta auringon alla? Ohjaamot 2014–2017*. (s. 42–46). Kohtaamo-hanke (ESR), Keski-Suomen ELY-keskus.
https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/162149/Uutta_auringon_alla%20f.pdf

- Ojala, I. (2007). *Suomenhevonen Suomen puolesta 1939–1954* (2. painos). Karisto. (Alkuperäinen teos julkaistu 1997).
- Ojanen, K. (2011). *Tyttöjen toinen koti*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Peltonen, T., & Saastamoinen, M. (2007). Suomenhevosen alkuperä ja historia- kehittyminen omaksi roduksi. Teoksessa M. Saastamoinen (toim.), *Suomenhevonen* (s. 9–15). (Tietokirja). Suomen Hippos.
- Pesonen, H. (2007). Mies ja hevonen. Laukan loppu. Teoksessa H. Pesonen, O. Hankimo, V. Pystynen, & R. Pesonen, *Liinaharja. Suomenhevosen taival* (s.169–170). Otava.
- Pussinen, S., & Thuneberg, T. (2014). Hevosala vaikuttaa, työllistää ja liikuttaa. Teoksessa A. Laitinen, & S. Mäki-Tuuri (toim.), *Hevoset ja kunta – rajapintoja*. (s.19–29). Hevoset ja yhteiskunta – hanke. Hippolis – Hevosalan osaamiskeskus. [https://www.hippolis.fi/site/wp-content/uploads/Hevoset ja kunta e linkitetty kokokirja.pdf](https://www.hippolis.fi/site/wp-content/uploads/Hevoset_ja_kunta_e_linkitetty_kokokirja.pdf)
- Pystynen, V. (2007). Tyttö ja hevonen. Teoksessa H. Pesonen, O. Hankimo, V. Pystynen, & R. Pesonen, *Liinaharja. Suomenhevosen taival* (s. 174–222). Otava.
- Savikko, S. (2014). Maa- ja metsätalouden moottori: Juhdaksi härkä vai hevonen? Teoksessa S. Savikko (toim.) *Suomenhevonen: Arjen sankari* (338 p., s. 103–106). Amanita.
- Saastamoinen, M. (31.1.2010). *Hevosalan nykytila, haasteet ja tutkimustarpeet*. Suomen Maataloustieteellisen Seuran Tiedote (26). <https://doi-org.libts.seamk.fi/10.33354/smst.75704>
- SEAMK Projektit. (i.a.). *Hevoset maaseudulla – nuoret mukana (HENU)*. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. <https://projektit.seamk.fi/kestavat-ruokaratkaisut/hevoset-maaseudulla-nuoret-mukana-henu/>
- Solala, H. (2020). Hevosvetoinen yhteiskunta. Hevosen taloudellinen merkitys Suomessa 1800–1900-lukujen vaihteessa. Teoksessa T. Räsänen, & N. Schuurman (toim.), *Kanssakulkijat. Monilajisten kohtaamisten jäljillä* (s. 256–282). Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Suomen Hippos ry (2024). *Hevostalous lukuina 2024*. Hippolis – hevosalan osaamiskeskus ry, Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto. <https://www.hippolis.fi/site/wp-content/uploads/Hevostalous-lukuina-2024.pdf>
- Suomen Hippos ry (i.a.). *Raviurheilun historia Suomessa*. <https://www.hippos.fi/raviurheilu/raviurheilu-lajina/raviurheilun-historia-suomessa/>
- Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto, & Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK. (2023). *Hevosala vaikuttaa. Vaikuttavuusanalyysin yhteenveto ja taustadata*.

https://www.hippos.fi/uploads/sites/1/2024/04/7ccd02fc-hevosalan_vaikuttavuusanalyysi_2023.pdf

Varkia, R., Pussinen, S., & Korhonen, J. (1.3.2006). *Elvyttääkö hevonen maaseudun?* Terra. Maantieteellinen aikakauskirja. (Vol 118, Nro 3–4).

<https://terra.journal.fi/article/view/106438/79484>

Westerback, F. (2017). Nuorten hyvinvointi ja toimintamahdollisuudet Ohjaamo Helsingissä. Teoksessa M. Määttä (toim.), *Uutta auringon alla? Ohjaamot 2014–2017*. (s. 47–57). Kohtaamo-hanke (ESR), Keski-Suomen ELY-keskus.

https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/162149/Uutta_auringon_alla%20f.pdf

LIITTEET

Liite 1. Nuoret hevosenhoitajina, kyselylomake

Liite 2. Tallikulttuuri nykypäivänä, kyselylomake

Liite 1. Nuoret hevosenhoitajina, kyselylomake

Nuoret hevosenhoitajina

Hei!

Teen opinnäytetyötäni nuorten hevosenhoitajien ja tallien tarpeista. Tämän kyselyntavoitteenä on selvittää, millaisia toiveita ja tarpeita nuorilla hoitajilla on hevostenhoitamiseen ja talliyhteisöihin liittyen. Opinnäytetyön toimeksiantaja on EU:n osarahoittama Hevoset maaseudulla – nuoret mukana (HENU) -hanke. Hanketta toteuttavat yhdessä Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja Etelä-Pohjanmaan Hevosjalostusliitto ry. Vastauksesi on tärkeä, jotta voidaan ymmärtää paremmin, millaista tukea ja mahdollisuuksia nuoret hevosenhoitajat toivovat. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja anonyymiä. Vastaamiseen kuluu noin 5–10 minuuttia, ja vastauksia käytetään ainoastaan opinnäytetyön tutkimustarkoituksiin.

Kiitos paljon osallistumisestasi!

TAUSTATIEDOT**Ikäryhmä**

- Alle 16 vuotta
- 16–20 vuotta
- 21–30 vuotta
- Yli 30-vuotias

Missä maakunnassa asuinpaikkasi sijaitsee?

- Uusimaa
- Varsinais-Suomi
- Satakunta
- Kanta-Häme
- Pirkanmaa
- Päijät-Häme
- Kymenlaakso
- Etelä-Karjala
- Etelä-Savo
- Pohjois-Savo
- Pohjois-Karjala

- Keski-Suomi
- Etelä-Pohjanmaa
- Pohjanmaa
- Keski-Pohjanmaa
- Pohjois-Pohjanmaa
- Kainuu
- Lappi
- Ahvenanmaa

Minkä kokoisella paikkakunnalla asut?

- Suuri paikkakunta (yli 50 000 asukasta)
- Keskikokoinen paikkakunta (10 000–50 000 asukasta)
- Pieni paikkakunta (alle 10 000 asukasta)
- Haja-asutusalue maaseudulla

Kuinka kauan olet ollut mukana hevosharrastuksessa yhteensä?

- Alle vuosi
- 1–3 vuotta
- 4–10 vuotta
- Yli 10 vuotta

Millaisella tallilla käyt?

- Ravitalli
- Ratsastuskoulu
- Kasvatustalli (varsojen kasvatus ja myynti)
- Oriasema
- Muita hevosharrastepalveluja tarjoava talli (esim. vaellukset, Green Care, elämyspalvelut)
- Tallipaikkoja vuokraava talli (täysihoito/osahoito)
- Yksityistalli (vain tallin omistajan hevoset)
- Muu, mikä?

OSALLISTUMINEN TALLILLA**Miten päädyit nykyiselle tallille?**

- Harrastuksen (esim. ratsastuksen) kautta
- Kaverin tai tutun kautta
- Työelämä- tai opiskelujakson kautta
- Hanketoiminnan kautta
- Muu, mikä?
- Kuinka usein käyt tallilla?
- Päivittäin

- Useasti viikossa
- Viikoittain
- 1–3 kertaa kuukaudessa
- Harvemmin

Millaisessa roolissa toimit yleensä tallilla? (Yksi tai useampi vastaus)

- Hevosenhoitaja/apulainen
- Lajiharrastaja (esim. ratsastus, raviohjastus)
- Työharjoittelija
- Työntekijä
- Muu, mikä?

Vaihtaako hevosen hoitamisessa raha omistajaa? Valitse vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten tilannettasi.

- Maksan hoitamisesta
- En maksa hoitamisesta mutta maksan muista hevosharrastukseen liittyvistä
- kustannuksista (esim. ratsastaminen samalla tallilla).
- En maksa, mutta en saa myöskään rahallista korvausta.
- Saan rahallista korvausta hevosten hoitamisesta tai muista tehtävistä.
- Sekä maksan että saan korvausta (esim. maksan ratsastuksesta, mutta saan pientä
- palkkiota hoitamisesta).

- Raha ei liity harrastukseeni millään tavalla.

Jos haluat, voit kertoa tarkemmin, millaista rahankäyttöä tai etuja hevosharrastukseesi liittyy. (Esim. saatko palkkiota hoitamisesta, saatko muuta etua kuten ratsastusta, alennuksia tai varusteita.)

Mitä asioita teet tallilla? (Yksi tai useampi vastaus)

- Ruokin hevosia
- Siivoan karsinoita
- Hoidan ja varustan hevosia
- Talutan tai liikutan hevosia
- Ratsastan/ajan
- Jotain muuta, mitä?

KOKEMUKSET

Mitä hyvää tallilla käymisestä on ollut sinulle? (Yksi tai useampi vastaus).

- Olen saanut uusia ystäviä
- Olen oppinut uusia taitoja
- Olen saanut vastuuta ja luottamusta

- Olen saanut hyvinvointia ja jaksamista
- Hevosten kanssa oleminen on ollut tärkeintä
- Positiivinen vaikutus mielialaan
- Muu, mikä

Onko tallilla käymisessä ollut jotain epämieluisia? (Yksi tai useampi vastaus)

- Työn tai hoitotehtävien epätasainen jakautuminen
- Epäselvät ohjeet tai säännöt
- Ristiriidat tai konfliktitilanteet
- Yhteistyön puute muiden hoitajien tai henkilökunnan kanssa
- Fyysisesti raskaat tehtävät
- Pelottavat tai vaaralliset tilanteet hevosten kanssa.
- Muu, mikä?
- Miten sinua perehdytetään tallilla hevosenhoitoon? (Yksi tai useampi vastaus)
- Erillinen perehdytys
- Ohjaus arjen yhteydessä
- Kirjalliset ohjeet
- Ei erityistä perehdytystä

Mitä toivot tallilta eniten? (Yksi tai useampi vastaus)

- Mahdollisuudet oppia hevostaitoja

- Mahdollisuus lajiharjoitteluun (esim. ratsastus, ajaminen)
- Mahdollisuus osallistua tallin arkeen
- Samanhenkisiä ystäviä
- Ajan viettäminen hevosten kanssa.
- Muu, mikä?

KEHITTÄMINEN JA TULEVAISUUS

Miten tallitoimintaa voisi kehittää niin, että nuorten olisi helpompi olla mukana? (Yksi tai useampi vastaus).

- Lisätä ohjauksen määrää
- Ilmapiirin parantaminen
- Turvallisuuden parantaminen
- Parempi tiedonkulku
- Osallistumismahdollisuuksien parantaminen
- Muu, mikä?

Oletko kuullut Hevoset maaseudulla - nuoret mukana (HENU)-hankkeesta?

- Kyllä
- En
- Olen mukana hankkeen toiminnassa

Jos olet kuullut HENU-hankkeesta, mitä kautta sait siitä tiedon?

- Esite ilmoitustaululla
- Video sosiaalisessa mediassa
- Kuulin tutuilta
- Kuulin nuoriso-ohjaajalta tai opettajalta
- Muu, mikä?

HENU-hankkeen tavoitteena on tarjota 16–29-vuotiaille nuorille mahdollisuus osallistua hevosten hoitoon matalalla kynnyksellä ja tasa-arvoisista lähtökohdista. Jos vastaavanlainen toiminta järjestettäisiin paikkakunnallasi, olisitko kiinnostunut osallistumaan toimintaan? Perustele halutessasi avoimella kentällä.

- Kyllä
- Ehkä
- Ei

Vastauksiasi hyödynnetään opinnäytetyössäni, jossa tarkastelen nuorten hevosenhoitajien ja tallien tarpeita. Tuloksia peilataan Hevoset maaseudulla – nuoret mukana (HENU) -hankkeeseen, joka on kehittänyt nuorille matalan kynnyksen toimintamallia hevosharrastuksen pariin. Henu-hanke toimii tällä hetkellä Ilmajoen, Jalasjärven ja Seinäjoen alueella. Hankkeen tavoitteena on tarjota 16–29-vuotiaille nuorille mahdollisuus osallistua hevosten hoitoon matalalla kynnyksellä. Toimintaan ovat tervetulleita kaikki hevosista kiinnostuneet nuoret, vasta-alkajista kokeneempiin harrastajiin. Hanke on saanut EU:n maaseuturahoitusta Kehittämisyhdistys Liiveri ry:ltä. Jos haluat tutustua hankkeeseen tarkemmin, löydät lisätietoja täältä:

<https://projektit.seamk.fi/henu>

Liite 2. Tallikulttuuri nykypäivänä, kyselylomake**Liite 2. Tallikulttuuri nykypäivänä, kyselylomake****Tallikulttuuri nykypäivänä**

Hei!

Teen opinnäytetyötäni nuorten hevosenhoitajien ja tallien tarpeista. Tämän kyselyn tavoitteena on selvittää, millaisia tarpeita talleilla on hevostenhoitajien suhteen ja millaisia kokemuksia hoitajien löytämisestä on. Opinnäytetyön toimeksiantaja on EU:n osarahoittama Hevoset maaseudulla – nuoret mukana (HENU) -hanke. Hanketta toteuttavat yhdessä Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja Etelä-Pohjanmaan Hevosjalostusliitto ry. Vastauksesi on tärkeä, jotta voidaan muodostaa kokonaiskuva tallien näkökulmasta ja verrata sitä nuorten hevosten hoitajien tarpeisiin. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja anonyymiä. Vastamiseen kuluu noin 5–10 minuuttia, ja vastauksia käytetään ainoastaan opinnäytetyön tutkimustarkoituksiin.

Kiitos paljon arvokkaasta panoksestasi!

TAUSTATIEDOT

Kuinka kauan olet toiminut tallinpitäjänä?

- alle 5 vuotta
- 5–10 vuotta
- 11–20 vuotta
- 21–50 vuotta

Millainen talli sinulla on?

- Ravitalli
- Ratsastuskoulu
- Kasvatustalli (varsojen kasvatus ja myynti)
- Oriasema
- Muita hevosharrastepalveluja tarjoava talli (esim. vaellukset, Green Care,
- elämyspalvelut)
- Tallipaikkoja vuokraava talli (täysihoito/osahoito)
- Yksityistalli (vain omat hevoset)

- Muu, mikä?

Missä maakunnassa tallisi sijaitsee?

- Uusimaa
- Varsinais-Suomi
- Satakunta
- Kanta-Häme
- Pirkanmaa
- Päijät-Häme
- Kymenlaakso
- Etelä-Karjala
- Etelä-Savo
- Pohjois-Savo
- Pohjois-Karjala
- Keski-Suomi
- Etelä-Pohjanmaa
- Pohjanmaa
- Keski-Pohjanmaa

- Pohjois-Pohjanmaa
- Kainuu
- Lappi
- Ahvenanmaa

Minkä kokoisella paikkakunnalla tallisi sijaitsee?

- Suuri paikkakunta (yli 50 000 asukasta)
- Keskokokoinen paikkakunta (10 000–50 000 asukasta)
- Pieni paikkakunta (alle 10 000 asukasta)
- Haja-asutusalue maaseudulla

Kuinka monta hevosta tallillasi on?

- 1–5
- 6–10
- 11–20
- yli 20

Onko tallillasi palkattua henkilökuntaa?

- Kyllä
- Ei

NUORTEN OSALLISTUMINEN

Kuinka usein tallillasi käy nuoria apulaisia tai hevosenhoitajia?

- Päivittäin
- Useasti viikossa
- Viikoittain
- 1–3 kertaa kuukaudessa
- Harvemmin
- Ei lainkaan

Vaihtaako hevosharrastuksessa tallillanne raha omistajaa nuorten hoitajien kanssa?

Valitse vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten tilannettanne.

- Maksamme nuorille hevosen hoitamisesta tai muista tehtävistä tallilla.
- Emme maksa rahaa, mutta tarjoamme muita etuja (esim. ratsastusmahdollisuuksia, alennuksia tai tallietuja).
- Nuori maksaa tallille hevosen hoitamiseen tai harrastukseen liittyviä kustannuksia.
- Sekä maksamme että saamme tuloja (esim. maksamme hoitajalle, mutta samalla

- nuori maksaa ratsastuksesta).
- Raha ei liity yhteistyöhön nuorten hoitajien kanssa.

Jos haluat, voit kertoa tarkemmin, millaista rahankäyttöä tai etuja tallilla on nuorten hoitajien kanssa. (Esim. maksaako talli hoitajille palkkiota, tarjotaanko muita etuja kuten ratsastusmahdollisuuksia, alennuksia tai varusteita, vai maksavatko nuoret tallille itse.)

Miten nuoret yleensä tulevat tallillesi?

- Harrastuksen, (esim. ratsastuksen) kautta
- Kaverin tai tutun kautta
- Työelämä- tai opiskelujakson kautta
- Hanketoiminnan kautta
- Muu, mikä?

Jos tallillasi on käynyt hevosenhoitajia, mitä positiivisia vaikutuksia sillä on ollut? (Yksi tai useampi vastaus)

- Olen saanut seuraa uusista ihmisistä.
- Toiminta tuo vaihtelua arkeen.
- Hevosenhoitajista on apua.

- Hevoset saavat enemmän huomiota ja hoivaa.
- Muu, mikä?

Miten nuorten mukana olo on vaikuttanut tallisi toimintaan? Voit perustella vastauksesi avoimella kentällä.

- Erittäin myönteisesti
- Ei vaikutusta
- Kielteisesti

HAASTEET

Mitä ongelmia nuorten mukanaoloon on liittynyt?

- Vastuunjako ja turvallisuus
- Nuorten sitoutumattomuus
- Osaamisen puute
- Ajankäyttö ja ohjaustarve
- Yhteisön sisäiset ristiriidat
- Muu, mikä?

NUORTEN KOHTAAMINEN

Miten perehdytät nuoria hevostenhoitoon?

- Erillinen perehdytys
- Ohjaus arjen yhteydessä
- Kirjalliset ohjeet
- Ei erityistä perehdytystä

Mitä odotat tallilla käyviltä nuorilta?

- Sitoutumista
- Vastuunottoa
- Halua oppia
- Oma-aloitteisuutta
- Muu, mikä?

KEHITTÄMISTARPEET

Millainen tuki helpottaisi nuorten osallistumista tallisi toiminnassa?

- Toimintamallit ja selkeät ohjeet
- Koulutus ja perehdytys nuorille
- Turvallisuusohjeistus
- Yhteistyö hankkeiden tai oppilaitosten kanssa
- Apua nuorten hevosenhoitajien tavoittamiseen
- Muu, mikä?

Miten näet nuorten osallistumisen tulevaisuudessa tallillasi? Voit perustella vastauksesi avoimella kentällä.

- Lisääntyvän
- Vähenevän
- Pysyvän ennallaan
- En osaa sanoa

HENU-HANKE JA VASTAAVANLAINEN TOIMINTA

Oletko kuullut HENU-hankkeesta (Hevoset maaseudulla - nuoret mukana)?

- Kyllä
- Ei
- Tallini on mukana hankkeen toiminnassa

HENU-hankkeen tavoitteena on tarjota 16–29-vuotiaille nuorille mahdollisuus osallistua hevosten hoitoon matalalla kynnyksellä ja tasaarvoisista lähtökohdista. Jos vastaavanlainen toiminta järjestettäisiin paikkakunnallasi, olisiko tallisikiinnostunut lähtemään mukaan? Perustele halutessasi avoimella kentällä.

- Kyllä
- Ehkä
- Ei

Vastauksiasi hyödynnetään opinnäytetyössäni, jossa tarkastelen nuorten hevosenhoitajien ja tallien tarpeita. Tuloksia peilataan Hevoset maaseudulla – nuoret mukana (HENU) -hankkeeseen, joka on kehittänyt nuorille matalan kynnyksen toimintamallia hevosharrastuksen pariin. Hevoset maaseudulla - nuoret mukana (HENU) on EU:n osarahoittama

hanke, jota toteuttavat Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja Etelä-Pohjanmaan Hevosjalostusliitto yhdessä. Hanke on saanut EU:n maaseuturahoitusta Kehittämisyhdistys Liiveri ry:ltä. Henu-hanke toimii Ilmajoen, Jalasjärven ja Seinäjoen alueella. Hankkeen tavoitteena on tarjota 16–29-vuotiaille nuorille mahdollisuus osallistua hevosten hoitoon matalalla kynnyksellä. Toimintaan ovat tervetulleita kaikki hevosista kiinnostuneet nuoret, vasta-alkajista kokeneempiin harrastajiin. Jos haluat tutustua hankkeeseen tarkemmin, löydät lisätietoja täältä: <https://projektit.seamk.fi/henu>